Program rozvoje města Svratky
na období let 2019–2026

Prosinec 2018

OBSAH

ÚVOD **3**

A. ANALYTICKÁ ČÁST **4**

A.1. CHARAKTERISTIKA MĚSTA **4**

1.1. Území **4**

1.2. Historie **4**

1.3. Obyvatelstvo **6**

1.4. Hospodářství **12**

1.5. Infrastruktura **15**

1.6. Vybavenost **19**

1.7. Životní prostředí **24**

1.8. Správa města **25**

A.2. *VÝCHODISKA PRO NÁVRHOVOU ČÁST* **27**

SWOT analýza **27**

B. NÁVRHOVÁ ČÁST **28**

B.1. Strategická vize **28**

B.2. Programové cíle **29**

B.3. Návrh rozvojových aktivit pro období 2019-2026 ..... **32**

B.5. Podpora realizace programu **33**

Strategický plán rozvoje města Svratky je významným programovým dokumentem, který formuluje cíle rozvoje města a fungování v návaznosti na celý region. Strategický plán vytváří širší koncepční rámec vývoje města. Díky svému dlouhodobému zaměření by měl zachovávat kontinuitu rozvoje, a to bez ohledu na aktuální politické složení představitelů správy. Dokument je tvořen tak, aby odrážel společenské potřeby obyvatel, přispíval k dalšímu rozvoji města, zachovával jeho ráz pro budoucí generace a ohleduplně přistupoval k okolní krajině a přírodě.

Je důležitým nástrojem řízení města, k jeho záměrům a prioritám bude přihlíženo při plánování investičních akcí a při sestavování rozpočtu. Umožní městu postupně realizovat jeho dlouhodobé cíle, přispěje k lepší koordinaci aktivit a zájmů různých subjektů působících ve městě.

Plán rozvoje města vychází z analýzy současného stavu, tj. zhodnocení silných a slabých stránek města a jeho rozvojových příležitostí, jakož i identifikace existujících rizik.

Měl by být živým dokumentem, který bude průběžně konfrontován s reálnými možnostmi města a se zřetelem na ně dále aktualizován.

Program rozvoje města Svratky byl schválen zastupitelstvem města Svratky na jeho zasedání dne 18.12.2018, usnesením 7r) a je také dostupný na webových stránkách města.

A.1 Charakteristika města

1.1. Území

Město Svratka leží v severní části okresu a ORP Žďár nad Sázavou, v kraji Vysočina, v oblasti centrální části Žďárských vrchů, těsně při hranici s Pardubickým krajem. Město leží na historické zemské hranici Čech a Moravy. Od okresního města a sídla ORP Žďár nad Sázavou je Svratka vzdálena vzdušnou čarou 17 km, po silnici pak 22 km. Nejbližším větším sídlem je Hlinsko (13 km) v Pardubickém kraji. Svratka je členem MAS Havlíčkův kraj.

Katastr města je protažen ve směru západ-východ podél řeky Svratky v délce cca 7.1 km, největší šířka je cca 3.5 km. Katastrálně sousedí s obcemi Chlumětín, Herálec a Křižánky v kraji Vysočina a Svratouch, Březiny a Pustá Rybná v Pardubickém kraji.

Rozloha katastrálního území činí 1450,54 ha, tvoří jej čtyři katastrální území: Svratka, Moravská Svratka, Česká Cikánka, Moravská Cikánka.

1.2. Historie

Nejstarší zpráva o Svratce je z roku 1350, tehdy patřila k rychmburskému panství. Když v roce 1392 postupoval Smil z Pardubic a Rychmburka panství Otovi z Bergova a Bočkovi z Poděbrad , vyjmenoval v postupovacím zápise všechny obce panství. Mezi nimi je i městečko Svratka.

V roce 1485 zapsal zemský písař Martin z Dobronína do Zemských desek zboží náležející k svratecké rychtě: „ Svratka, městečko celé s rychtú, ves řečená Swratúch k téže rychtě přislušející, Krziankowie, polovice vsi pusté, Herarcz, ves po řeku Swarczow.“ Tehdy náležela Svratce všechna městská práva. Roku 1558 bylo rychmburské panství prodáno nejvyššímu sudímu království a hejtmanu chrudimského kraje Zdeňku Berkovi z Dubé a Lipého. Za tohoto vlastníka byl Svratce udělen znak: půlený štít, v jehož levém, zlatém poli je černá ostrv o 4 pahýlech pokosem položená, v pravém stříbrném poli vyvrácená zelená lípa se 7 kořeny.

Po vydání „Obnoveného zřízení zemského“ v roce 1627 Svratka zcela ztratila městská práva, výsadní listiny byly svrateckým odňaty.

Od roku 1706 do roku 1823 získal rychmburské panství rod Kinských. K reversu Karla VI. ze 17. ledna 1729 se říká, že: „bývala v městském stavu obec Česká Svratka před dávnými časy, ale stav ten beze snadu skrze vojenský vpády k zrušení jest přišel a svratečtí nemohouce žádných privilegií proukázati za sedláky a chalupníky držáni býti museli.“ A tak žádali, aby jim zase potvrzeny byly trhy, na něž obdrželi výsadu ze dne 7.7. 1728. Panství rychmburské znovu pak vyměnilo řadu svých pánů, z nichž za zmínku stojí uvést Filipa Kinského, který založil některé průmyslové závody a začal na Vysočině pěstovat len. V letech 1766-1776 dal vybudovat v rokokovém stylu nad Svratkou lovčí zámeček Karlštejn. Panství prodal roku 1823 bavorskému šlechtici Karlu Alexandru Thurn-Taxisovi.

V roce 1850 byl v Hlinsku zřízen okresní soud a v roce 1855 okresní úřad, který byl začleněn do chrudimského hejtmanství, Svratka se stala součástí tohoto okresu. Obce na moravské straně (Moravská Svratka a Moravská Cikánka) se staly součástí okresu Nové Město na Moravě.

Prvním továrním podnikem na Svratecku byla již v 18. století železná huť na Cikánce, která se v roce 1804 změnila v papírnu Ignáce Fischera. Roku 1862 vznikla ve Svratce tovární výroba sirkařská, založená Ignácem Gebasem.

V roce 1867 byla Svratka povýšena na město. Stalo se tak přípisem tehdejšího okresního úřadu v Hlinsku, ve kterém se oznamovalo: „Císařský a královský úřad v Hlinsku oznamuje tímto politickému představenstvu ve Svratce, že jeho c. k. apoštolské veličenstvo, císař pán ráčil s nejvyšším rozhodnutím ze dne 6. července 1867 městečko Svratku v okrese Hlinském, kraji Chrudimském k městu co nejmilostivěji povýšiti…“ Na počest toho byla za 100 zl. zhotovena socha sv. Václava a osazena uprostřed náměstí. Sochu zhotovil pražský sochař Ludvík Wurzel.

Povýšení Svratky na město změnilo život obyvatel. Město se modernizovalo, začala přestavba některých domů, otevíraly se nové obchody, řemeslnické dílny, hostince, bylo založeno několik spolků: divadelní spolek Kollár byl založen roku 1877. V letech 1868-81 fungoval čtenářský spolek Svornost, spolek včelařů, řemeslnická beseda, hasičský sbor /1877/. Roku 1896 byl ustanoven Sokol, 1909 rybářský spolek.

Známým odvětvím ve Svratce bylo hrnčířství a plátenictví, koželužství, obuvnictví i řemeslo dřevařské. V roce 1865 vzniká průmysl klempířský, základ dnešního podniku Mars.

Počátkem 20. století nastal rozvoj podnikání a období rozmachu živností. Změny zasáhly i řemeslnou výrobu. Hrnčířská výroba ve Svratce byla postupně nahrazována výrobou klempířskou. Od té doby je Svratecko známo jako kraj klempířů a plechových výrobků. Úplně zanikla výroba sirek, tkalcovství se zcela přesunulo do Hlinska, obuvnictví do Skutče. Rozvíjela se i kultura. Velkou a úspěšnou činností pokračoval divadelní spolek Kollár, při škole vznikl věhlasný pěvecký sbor, známá byla i svratecká kapela. Nejrušnějšími obchodními centry Svratky zůstalo náměstí, pak ulice Palackého a Libušina. Rozmach výroby si vynutil další rozvoj komunikací a výstavbu nových domů. Tehdy ve Svratce žilo přibližně 1400 obyvatel.

Po vyhlášení samostatné republiky začal výrazný rozvoj města. V roce 1928 se pro veřejnost otevřela místní sokolovna, na tehdejší dobu moderní budova pro účely kulturní, tělovýchovné a společenské. Návštěvníci mohli zhlédnout na jevišti oponu, dílo umělců Josefa Fialy, Jindřicha Bubeníčka a Cíny Jelínka, obdivované všemi, kteří rozuměli rozvíjejícímu se malířskému umění Vysočiny. Otevíraly se nové menší i větší obchody a dílny řemeslníků. Poprvé vyjely autobusy směrem na Hlinsko, Poličku, Nové Město a k nejbližšímu vlakovému nádraží na Čachnov. Rozvoj zaznamenal i podnik Josefa Berounského (Mars) a další klempířské a pilnikářské dílny. Byla založena měšťanská (1922) a živnostenská pokračovací škola (1923), provedena elektrifikace (1920-21), zaveden telefon (1924), vydlážděna silnice přes město (1936), postaveny nové čtvrti (Ohrada, domky v dnešní Partyzánské ulici a v ulicích Na Náhoně a Komenského ulici

Ve dvacátých letech navštívil Svratku pražský nakladatel Bedřich Tuček a Svratce zůstal věrný natrvalo. Právě on přilákal na Vysočinu desítky akademických malířů, kteří zde tvořili svá významná díla. Svratka se tak zanedlouho stala střediskem nejen turistů, ale i umělců. Snad právě proto zamýšlel svratecký velkoobchodník Jindřich Bureš vystavět moderní hotel. Stavba se o několik let pozdržela, ale po válce byla dokončena a jméno hotelu-Mánes- bylo známé v širokém okolí. V restauraci „U Šillerů“(Vysočina) se každoročně scházeli věrní návštěvníci Svratky i významné osobnosti nejen malířství, ale i literáti, herci, hudebníci, politici, apod.

V noci na 26.3.1945 byl na kraji lesa nad Moravskou Svratkou vysazen sovětský partyzánský oddíl „Vpřed“ pod velením majora Nikolaje J. Melničuka- Orla. Tento velitel zorganizoval skupinu českých vlastenců k boji proti nacistům a zapsal se významně do osvobozovacích bojů Svratecka. Několik zdejších mužů obětovalo své životy za svobodu vlasti. Svratka byla druhým městem ve východních Čechách, kde došlo 5. května k povstání. Když 9. května ustupovali Němci přes Svratku, bylo sovětskými letadly bombardováno a zapáleno několik budov /na jejich místě je dnes autobusové nádraží a náměstí 9. května/.

S elánem se začalo s poválečnou obnovou. Postavena byla nová škola (1947-51), koupaliště a vodovod. V roce 1949 došlo k územním změnám a Svratka byla začleněna do nového okresu Hlinsko. Po dalších územních změnách (1960) bylo město připojeno k okresu Žďár nad Sázavou.

Nad hotelem Mánes vzniklo golfové hřiště, jehož vzhled z velké části navrhl svratecký výtvarník Alois Chocholáč. Nová doba však také vnesla stín do poválečného rozkvětu a budování. Nastalo období zestátňování drobných řemeslnických dílen, soukromých obchůdků, restaurací i velkých podniků. Zemědělci byli nuceni odvádět majetek do velkých družstev. Od roku 1950 se stal Mars národním podnikem.

Na druhou stranu se Svratka v této době velmi rozrostla. Rozběhly se tzv. brigádnické stavby v akci Z. Byl postaven stadión (1953), tribuna (1958-61), budova hasičské zbrojnice s kulturním střediskem (1957-70), budova mateřské školy (1974-77), prodejna Jednota na náměstí (1974-77), obchodní dům domácích potřeb na náměstí (1976-80), tělocvična při ZŠ (1979-84), nový most mezi Českou a Moravskou Svratkou (1972), vodní nádrž pod koupalištěm (1973-83), turistická ubytovna (1987-88), prodejna stavebnin, benzínová pumpa.

Svratka se rozšiřovala, vznikaly nové komunikace, rodinné domky (ulice Družstevní, Partyzánská, Nad Školou, Na Náhoně, Komenského, Táborská, ČSA, Pláňava, Moravská Svratka) a tzv. „bytovky“ v družstevní výstavbě. Uskutečnila se mnoho let plánovaná dostavba základní školy (1988-92).

Dříve zakázaný Sokol nalezl své pokračovatele v podobě dnešního SK Svratka. Proslulosti dosáhlo především rychlobruslení, které zde mělo své zázemí od 50. let. Velmi úspěšní byli také lyžaři, a to i v celostátním měřítku.

1.3 Obyvatelstvo

Demografická situace

Svratka se podle počtu obyvatel řadí mezi středně velké obce v rámci území MAS Havlíčkův kraj i ORP Žďár nad Sázavou.

Ve městě žilo k 31. 12. 2017 celkem 1 418 obyvatel, z toho 708 mužů a 710 žen, průměrný věk obyvatel města je 45,6 let.

Ve Svratce se v posledních dvaceti letech projevil výrazný pokles počtu obyvatel, a to díky výrazně nižšímu počtu narozených dětí oproti 80. letům a stěhováním do větších měst. I příznivé životní podmínky počet obyvatel nyní stagnuje, čemuž nepomáhá ani horší dopravní dostupnost města, především v zimních měsících.

V letech 1991-2011 došlo k poklesu počtu obyvatel o 12,12 %, což bylo způsobeno především nízkou porodností, převažující mortalitou nad natalitou a vystěhováním do větších měst. V rámci regionu je takový pokles počtu obyvatel nadprůměrný.

Město prioritně plní a bude plnit funkci bydlení, rekreace, sportu a podnikatelských aktivit ve vazbě na okolní obce a z rekreačního hlediska i v rámci celé Českomoravské vrchoviny (rekreační oblast pro Brněnsko a Pardubicko) a představuje oblast s možností rozvoje těchto funkcí. V posledních dvou letech bylo realizováno vytvoření infrastruktury pro novou výstavbu 25 rodinných domů na severovýchodním okraji města, směrem ke Svratouchu, jedná se o zástavbu rodinnými domy. Ve městě se tedy vyskytuje obytná zástavba dvojího typu: tradiční maloměstská řadová zástavba a novodobá zástavba se samostatně stojícími RD v zahradách nebo bytovými domy.

Migrační úbytek ve městě činí celkově 179 osob od roku 1991 do roku 2017, přirozený přírůstek za stejné období čítal -57 osob. Je tedy patrné, že počet obyvatel obce klesá především migračními úbytky, což v mnohém ovlivňuje i věkovou strukturu obyvatel města.

Vývoj počtu obyvatel v letech 1991-2017

rok	naroz.	zemřelí	přistěh.	odstěhov.	přirozený přírůstek	migrační přírůstek	celkový přírůstek	stav obyvatel k 31.12.
1991	24	23	37	53	1	-16	-15	1663
1992	19	20	43	40	-1	3	2	1665
1993	22	24	28	38	-2	-10	-12	1653
1994	13	16	33	29	-3	4	1	1654
1995	19	12	24	31	7	-7	0	1654
1996	10	18	19	15	-8	4	-4	1650
1997	8	15	21	26	-7	-5	-12	1638
1998	9	16	20	27	-7	-7	-14	1624
1999	14	22	11	28	-8	-17	-25	1599
2000	8	12	27	22	-4	5	1	1600
2001	19	15	21	34	4	-13	-9	1595-sčítání
2002	5	22	11	25	-17	-14	-31	1555
2003	11	17	20	30	-6	-10	-16	1539
2004	16	11	13	26	5	-13	-8	1531
2005	8	15	28	29	-7	-1	-8	1523
rok	**naroz.**	**zemřelí**	**přistěh.**	**odstěhov.**	**přirozený přírůstek**	**migrační přírůstek**	**celkový přírůstek**	**stav obyvatel k 31.12.**
2006	12	10	26	45	2	-19	-17	1506
2007	12	16	27	38	-4	-11	-15	1491
2008	12	10	21	39	2	-18	-16	1475
2009	11	13	33	37	-2	-4	-6	1469
2010	14	5	18	31	9	-13	-4	1465
2011	9	14	31	47	-5	-16	-21	1439-sčítání
2012	14	12	35	38	2	-3	-1	1424
2013	10	9	23	32	1	-9	-8	1416
2014	14	9	31	19	5	12	17	1433
2015	17	13	24	31	4	-7	-3	1430
2016	16	34	16	28	-18	-12	-30	1400
2017	18	18	39	21	0	18	18	1418

zdroj: www.czso.cz

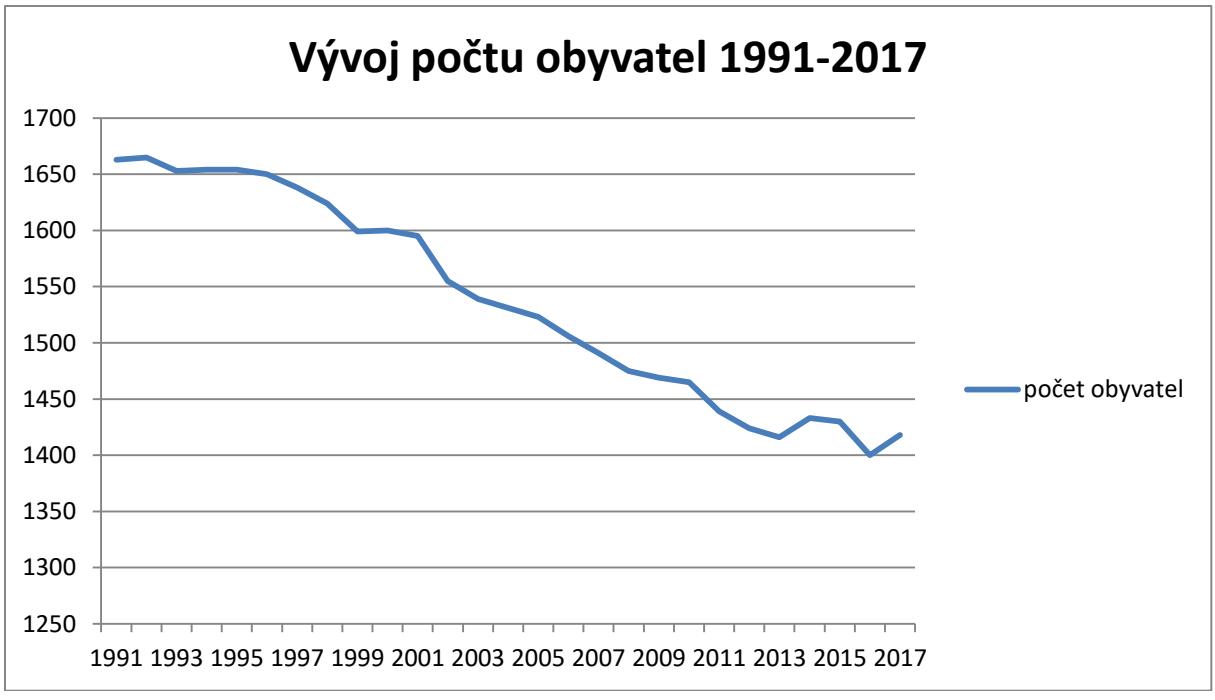

Graf vývoje počtu narozených a zemřelých v letech 1991-2017

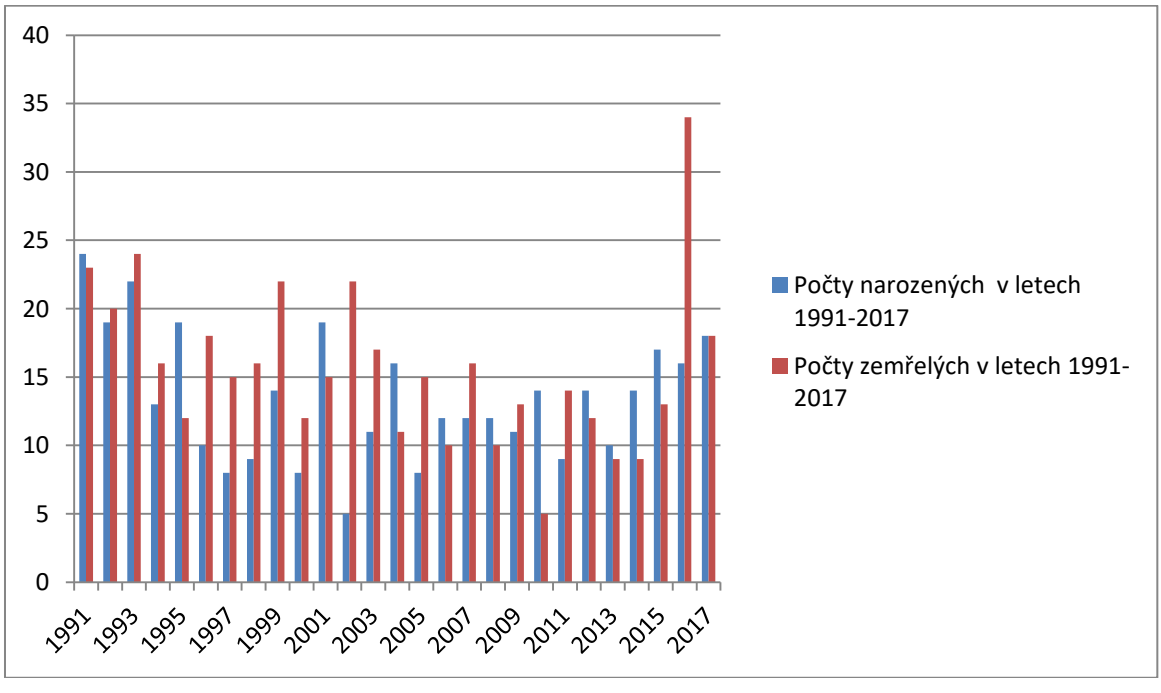

Graf vývoje přírůstku obyvatel v letech 1991-2017

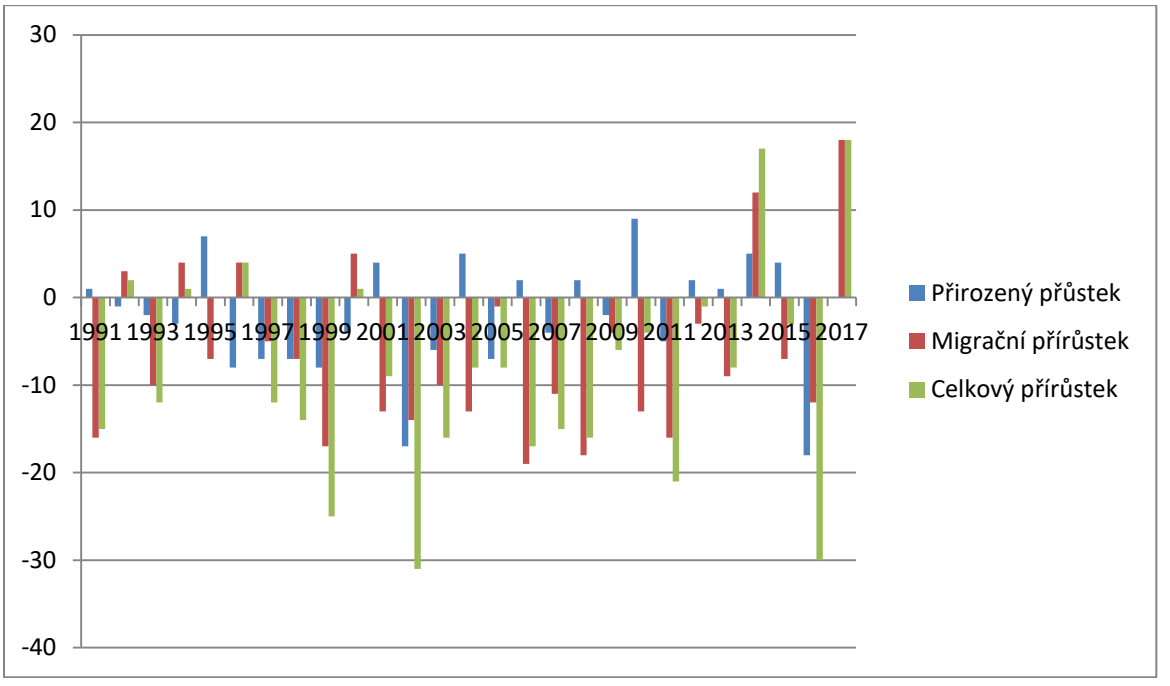

Věkové složení obyvatelstva

Jedním z ukazatelů je také průměrný věk obyvatelstva. Mezi roky 1991 a 2017 průměrný věk obyvatelstva rapidně vzrostl. Zatímco v roce 1991 činil průměrný věk obyvatelstva 36,9 let, v roce 2001 již 39,8 let, v roce 2011 pak 44,4 let a v roce 2017 45,6 let. Průměrný věk obyvatelstva se od roku 2012 mění jen minimálně. V porovnání s údaji za celou ČR – 42,2 let, Kraje Vysočina – 41,1 let, ORP Žďár nad Sázavou – 42,2 let, je průměrný věk obyvatelstva ve Svratce dost vysoký.

Výrazně se také změnila věková skladba, a to k horšímu, neboť výrazně poklesl počet dětí do 14 let a prudce stoupl počet obyvatelstva nad 65 let.

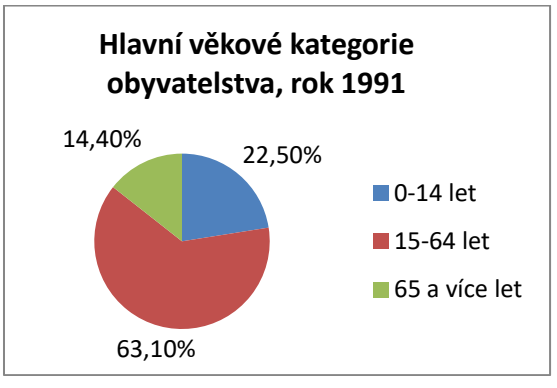

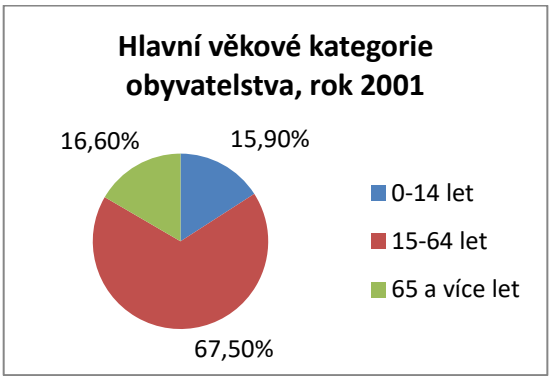

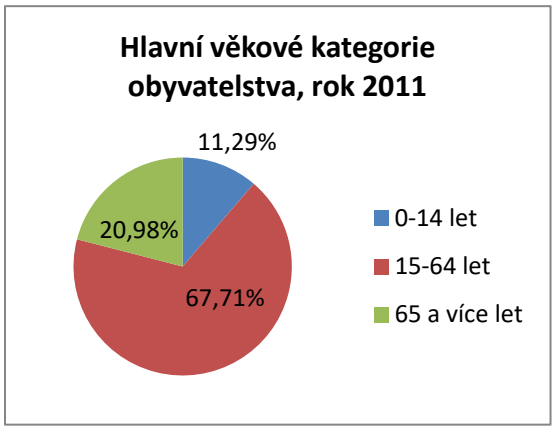

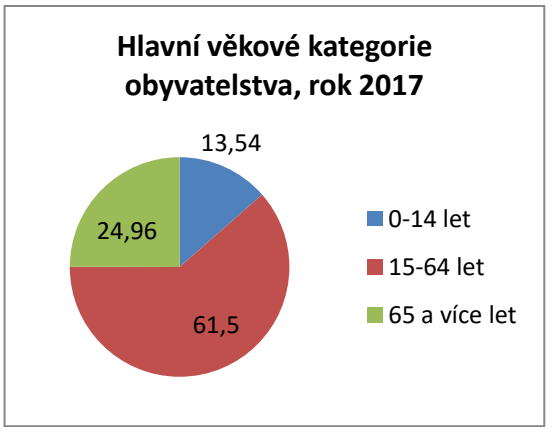

www.czso.cz

Prognóza vývoje počtu a složení obyvatelstva není příliš dobrá, dochází stále k odchodu především mladých lidí do větších měst, přetrvává nižší porodnost a převažuje tak migrační úbytek. Celkové věkové složení počtu obyvatelstva se stále zhoršuje, proto je nutné do budoucna počítat s tím, že pravděpodobně poroste poptávka po službách pro starší občany.

Vzdělanostní skladba obyvatelstva

Stejně jako ve zbytku Kraje Vysočina převažují ve městě obyvatelé se středním vzděláním bez maturity i s maturitou. Podle SLDB bylo v obci v roce 2011 6.1 % vysokoškolsky vzdělaných obyvatel, což je o 3.4 % nižší hodnota než v celém kraji Vysočina a dokonce o 5.25 % nižší než v ORP Žďár nad Sázavou, což je dáno i možnostmi pracovního uplatnění. Oproti předchozím létům je zde zřetelný posun k vyšší vzdělanosti obyvatelstva, především u středoškolského a vysokoškolského vzdělání.

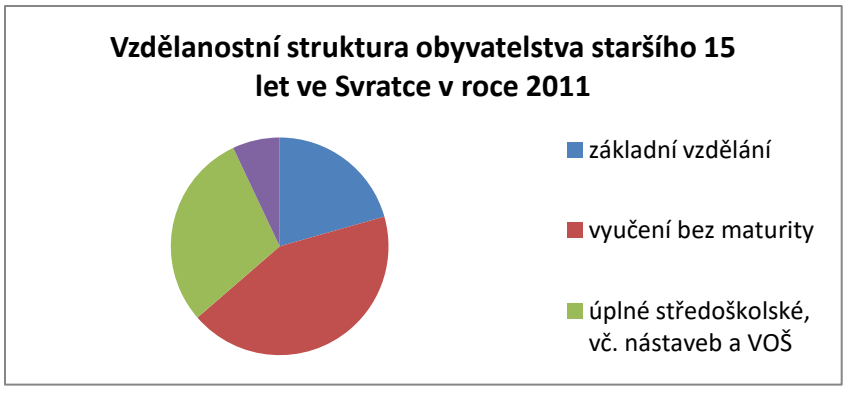

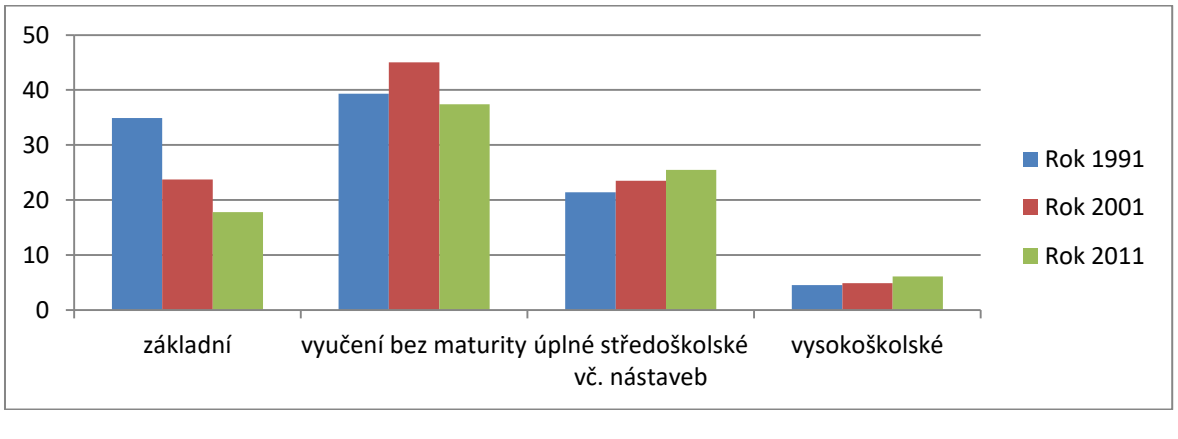

Sociální situace ve městě

Obyvatelstvo ve Svratce je národnostně homogenní, naprostá většina obyvatelstva je české národnosti. Z cizinců, pobývajících na území města, jsou největší skupinou lidé vietnamské národnosti. V poslední době žijí ještě ve Svratce lidé především z Bulharska, kteří dočasně pracují ve zdejším podniku Mars.
Sociálně vyloučené lokality ve městě nejsou, avšak hrozí jejich vytvoření, neboť se objevují tendence některých podnikatelů z velkých měst skupovat zde nemovitosti a vydělávat na ubytování sociálně slabých občanů nebo na ubytovávání dělníků zahraničního původu.
Město nezaznamenává významné skupiny sociálně slabých obyvatel, jedná se spíše o jednotlivce.

Spolková, osvětová a informační činnost

Ve městě je činné významné množství spolků. Patří mezi ně Sbor dobrovolných hasičů Svratka, Český svaz žen-Svratecké Valkýry, Junák – Český skaut, středisko Svratka, Myslivecké sdružení, Moravský rybářský svaz—MO Svratka, Sportovní klub Svratka, Mičégo Svratka, Hattrick Svratka nebo Svaz tělesně postižených,. Tyto spolky zajišťují kulturní a sportovní vyžití ve městě, pořádají pravidelné akce pro obyvatele a spolupracují s městem na zajištění pestré nabídky využití volného času.

- ***Podpora spolkové činnosti***

Město podporuje spolky příspěvky na finanční zajištění jejich chodu, poskytuje obecní prostory pro pořádání akcí, na jejichž zajištění se často podílí. Město se spolky spolupracuje a snaží se i o spolupráci všech spolků ve prospěch obyvatel města.

- ***Práce města s mládeží a seniory***

Město se společně se Základní a mateřskou školou a ostatními místními společenskými organizacemi podílí na organizaci volnočasových aktivit v obci. Aktivní je také Sbor pro občanské záležitosti, který zajišťuje v úzké spolupráci s městem vítání občánků, jubilanty od 80. roku věku a manžele oslavující 50, 55, 60 i více let manželství navštěvují s gratulací a dárkem členky sboru osobně.

- ***Významné akce ve městě***

Ve městě se konají rozmanité kulturní akce pro veřejnost, hlavními pořadateli jsou Svratecké Valkýry. Tradičními jejich akcemi jsou candrbál v retro oblečení, čarodějnický rej, tvoření z dýní a především každoroční adventní program. Cestu pohádkovým lesem organizuje Základní a mateřská škola s mnoha spolky, hasiči pak letní taneční zábavy a tradiční hasičský fotbal. SK Svratka pořádá vedle fotbalových utkání a lyžařských závodů také Memoriál Emila Vambery – fotbalový turnaj mladších žáků a přípravek nebo Mikulášský turnaj a tradicí je i turistický pochod Svratecká pětadvacítka. V posledních letech se tradicí staly také srazy veteránů, a největší akcí ve městě je v současné době Retroden (10. ročník v roce 2018), na jehož pořádání i programu se vedle města podílí také Svratecké Valkýry a Sbor dobrovolných hasičů.
Mimo tyto akce pořádá město i divadelní představení nebo koncerty a tradiční mikulášské setkání se seniory.

- ***Způsoby informování občanů***

O všech akcích města i spolků jsou občané informováni s dostatečným předstihem prostřednictvím obecního zpravodaje Novinky, obecního rozhlasu, webových stránek města, SMS infokanálu a facebooku.

3. Hospodářství

Ekonomická situace

- ***Charakter hospodářství ve městě***

Ve Svratce mělo koncem roku 2018 sídlo celkem 401 registrovaných ekonomických subjektů, jejich počet průběžně narůstá. Jedná se většinou o osoby samostatně výdělečné činné (OSVČ). Svratka patří v rámci okresu i kraje k sídlům nadprůměrným.

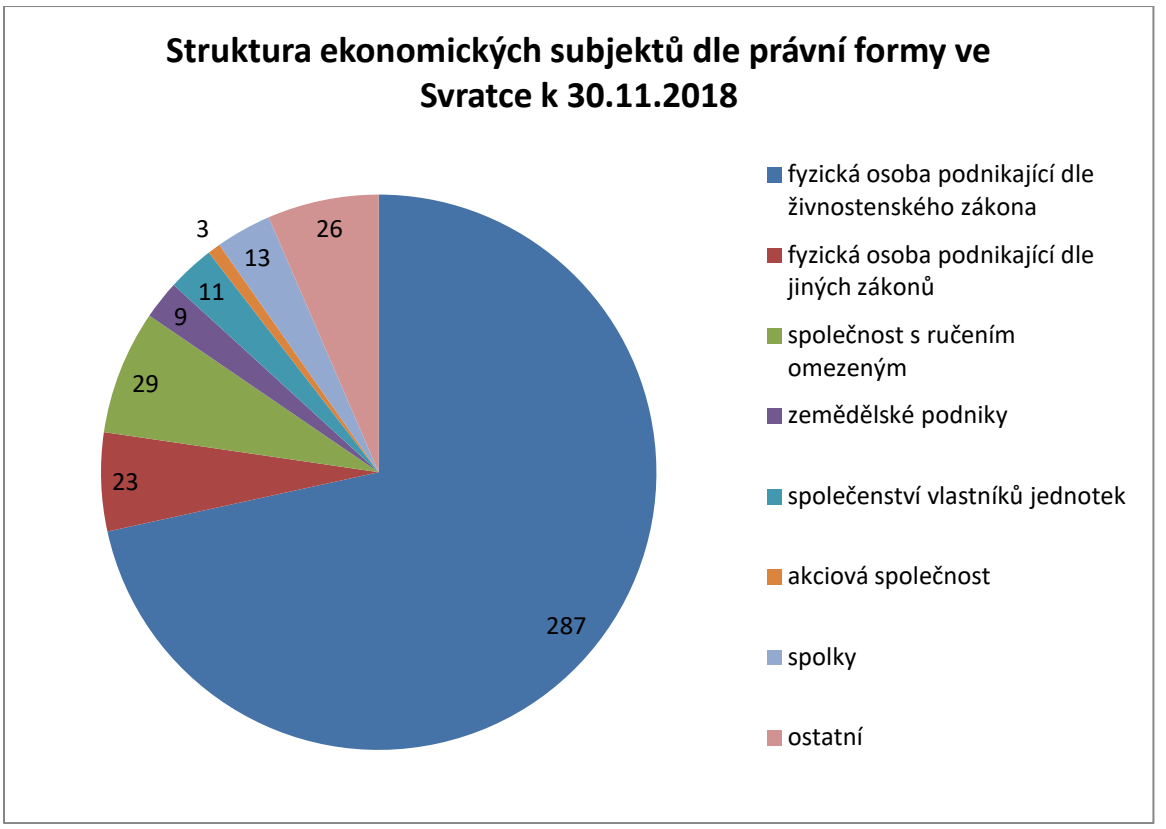

- ***Charakteristika největších subjektů***

Největším podnikem i zaměstnavatelem ve Svratce je Mars Svratka a.s, zabývající se kovovýrobou. Stabilně zde pracuje okolo 250 zaměstnanců. Dalšími významnými zaměstnavateli jsou Kovo HB s.r.o. s cca 100 zaměstnanci a Delta Svratka s.r.o., která podniká v dřevovýrobě. Další zaměstnavatelé zaměstnávají maximálně nižší desítky osob.

- ***Struktura podnikání v obci***

K 31.12.2017 bylo ve Svratce registrováno 386 podniků, z nichž 222 bylo s tzv. zjištěnou aktivitou.

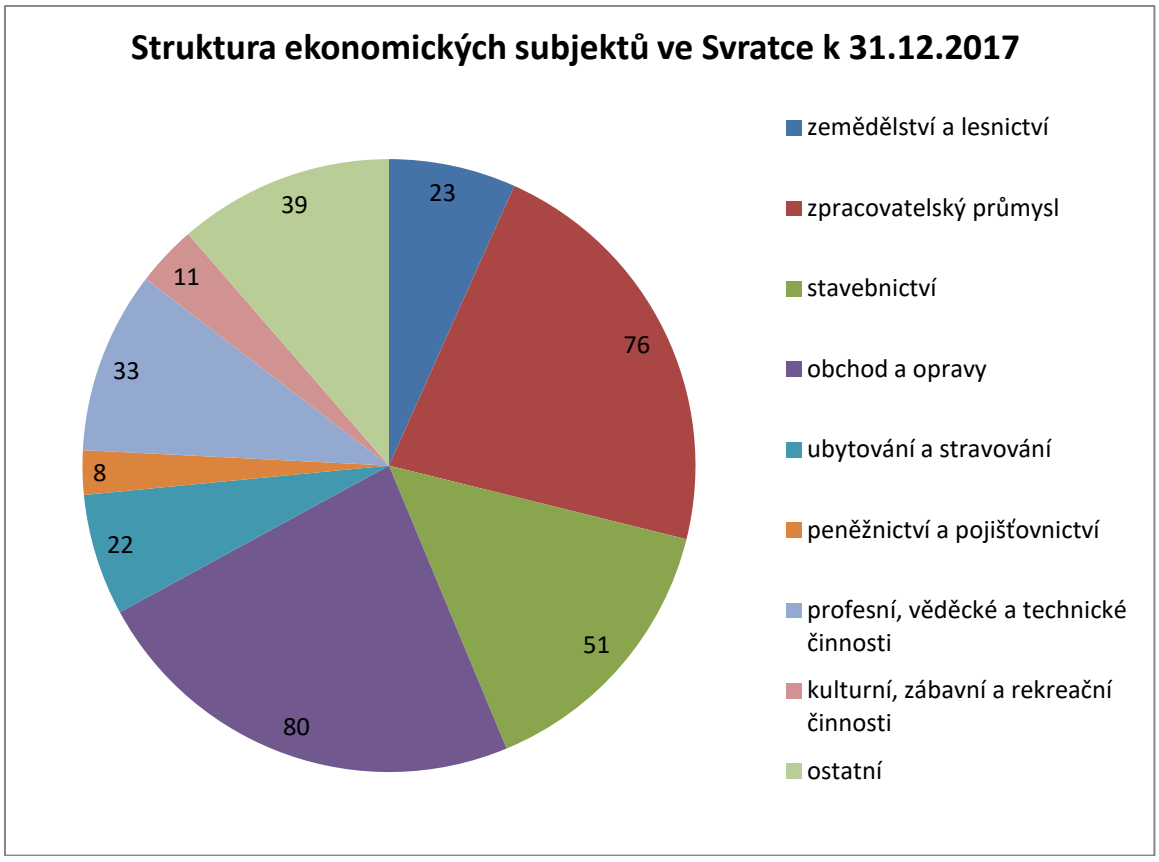

Z grafu odvětvové struktury podnikání je zřejmé, že převažuje činnost v obchodu a opravách, následovaná zpracovatelským průmyslem a stavebnictví.

- ***Podpora podnikání***

V současné době nemá samo město Svratka žádné výraznější podnikatelské plochy, které by mohla pronajímat. Jedinou je pozemek na okraji města, blízko benzinové pumpy, který v současnosti funguje jako depon zeminy. Větší průmyslová zóna vznikla v areálu bývalého JZD a je v současnosti z velké části přestavěna, působí zde čtyři firmy: Kovo HB s.r.o., WF Metal, Imont Press a Radek Sobotka. Další nové zóny plánovány nejsou i s ohledem na umístění Svratky v samém srdci CHKO Žďárské vrchy.

Město se snaží více či méně úspěšně spolupracovat s místními podnikateli, podpora sportovních a kulturních aktivit ve městě ve formě sponzorských darů či finančních příspěvků přichází spíše od menších podnikatelských subjektů.

- ***Zemědělská výroba***

Velkou část orné půdy v katastru města obhospodařuje společnost Agro Měřín a.s. Půdu si většinou dlouhodobě pronajímá od soukromých vlastníků, případně se snaží vykoupit půdu do svého vlastnictví. Na malých výměrách hospodaří i drobní zemědělci. Převažuje rostlinná výroba se zaměřením na obiloviny a pícniny, vzhledem k nadmořské výšce je část zemědělské půdy využívána i jako pastviny.

- ***Komerční služby***

Ve městě je i přes nevysoký počet obyvatel velmi slušná obchodní síť i nabídka služeb, a to i přesto, že mnozí obyvatelé jezdí za nákupy do větších obchodních center v blízkých městech, především Žďáru nad S8zavou a Hlinsku, částečně i Novém Městě na Moravě.

Podle údajů na webových stránkách města z roku 2018 působí ve městě 5 obchodů s potravinami (z toho dvě večerky vietnamských majitelů), řeznictví, dvě pekárny, cukrárna, kinotéka, lékárna, drogerie a hračky, papírnictví, prodejna průmyslového zboží, dva obchody textilem a obuví vietnamských majitelů, dvě květinářství, stavebniny, velkoobchod instalačním materiálem a sanitární technikou, dva kosmetické salóny, dvě kadeřnictví, optika, servis IT techniky, pošta, benzinová pumpa, dvě autoopravny, dvě provozovny sklenářství a rámování, informační centrum s grafickým studiem, prodejní galerie obrazů, cestovní agentura, velkoobchod kování, kovář, tři výrobci sportovního nářadí, čtyři instalatérské a topenářské firmy, převíjení elektromotorů, dva truhláři, stavební firma, pět restaurací, pivnice, dva hotely.

Nabídka služeb je na slušné úrovni a dostačující, přesto zde chybí některý sortiment zboží a lidé za ním musí dojíždět do nejbližších větších měst.

- ***Turistická vybavenost města***

Ve městě jsou velmi slušné kapacity pro turistické ubytování. K dispozici jsou dva hotely, turistická ubytovna a několik ubytování v soukromí. Ubytovací kapacita činí 262 lůžek. Funguje zde pět restaurací, kde se podávají teplá jídla. Pro turisty ve městě funguje informační centrum, umístěné v budově městského úřadu, nabízí vedle informování o městě a jeho okolí také upomínkové předměty ze Svratky a okolí, prodej vstupenek na kulturní představení a kopírování.

Trh práce

- ***Ekonomicky aktivní obyvatelstvo***

Ve Svratce žilo k poslednímu Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2011 678 obyvatel v ekonomicky aktivním věku, což činilo 48.2% obyvatelstva (oproti sčítání v roce 2001 je to pokles o 94 osob v produktivním věku)
Z toho 615 osob bylo zaměstnaných nebo samostatně výdělečně činných, 63 bylo nezaměstnaných. Ve městě žilo 30 pracujících důchodců a 10 žen na mateřské dovolené. Ekonomicky aktivní obyvatelstvo obce tvořilo tedy cca 48,2 %, z nichž zaměstnaných bylo 90.71 % obyvatel.

- ***Míra nezaměstnanosti***

Míra nezaměstnanosti ve Svratce byla vždy o něco nižší než činil průměr ORP Žďár nad Sázavou i kraje Vysočina.

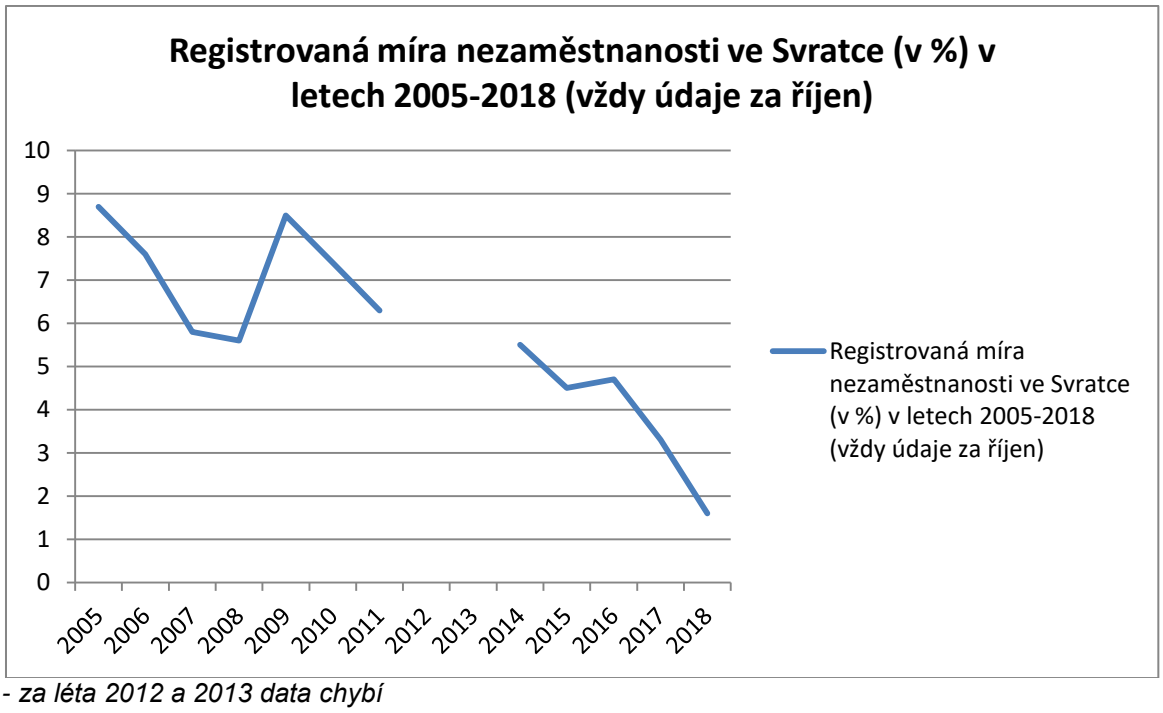

- za léta 2012 a 2013 data chybí

Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR udává míru nezaměstnanosti (podíl nezaměstnaných osob) ve městě za říjen 2018 ve výši 1.6%, což je nižší než je průměr pro ORP Žďár nad Sázavou za stejné období, který činil 2.2 %.

Aktuálně (říjen 2018) je ve Svratce 14 dosažitelných uchazečů o zaměstnání, ale volných je 117 pracovních míst!!

Celkově je trend zaměstnanosti ve městě příznivý, dokonce vykazuje průběžně nižší hodnoty, než jaké jsou průměrné hodnoty okresu Žďár nad Sázavou, Kraje Vysočina, i celé ČR. I ve Svratce se v roce 2009 začaly projevovat dopady ekonomické recese, jež měly velký vliv na míru nezaměstnanosti. Způsobily velký výkyv hodnot, kdy míra nezaměstnanosti k říjnu 2009 v obci narostla na 8.5 %. V současné době je podíl nezaměstnaných osob výrazně nižší, než jaký vykazovalo město před nástupem ekonomické recese. Údaje z let 2012-2013 bohužel nejsou dostupné z důvodu výpadku databáze MPSV.

4. Infrastruktura

Technická infrastruktura

- ***Voda***

Město je zásobováno pitnou vodou z vlastního vodovodu. Provozovatelem je Vodárenská a.s. Žďár n.S., město je členem Svazu vodovodů a kanalizací Žďársko. Stávající zdroje, akumulační objem vodojemu a dimenze přívodního potrubí vyhovují pro stávající i výhledové zásobování města. Rozvodná síť je v některých ulicích na hraně životnosti, pochází z 50. let 20. století a je nutné její postupné nahrazování, v novějších částech města je její stav vyhovující.

- ***Kanalizace***

Pro odvedení a likvidaci odpadních vod funguje ve Svratce kanalizace s čistírnou odpadních vod. I. etapa kanalizace, včetně stavby čistírny odpadních vod, byla realizována v letech 2005-2006, II. etapa, která dokončila odkanalizování města, byla vybudována v letech 2012-2013. Obě tyto akce byly největší investiční akcí v dějinách města, neboť náklady na výstavbu přesáhly 200 miliónů Kč, z velké části byly hrazeny z dotačních titulů. Čistírna odpadních vod je dimenzována pro napojení 2200 ekvivalentních obyvatel a má kapacitu 345-400 m3 odpadních vod za den. Na kanalizaci je připojena drtivá většina zástavby ve městě, včetně průmyslových podniků.

- ***Plyn***

Svratka je plynofikována STL plynovodem z vlastní VTL regulační stanice, která je v ulici U Zbrojnice. Plynofikace města probíhala po etapách od roku 1992, úplně dokončena byla v roce 1998. Současná kapacita je plně dostačující i pro případný další rozvoj města.

- ***Elektřina***

Město Svratka je napájeno vysokým napětím firmy ČEZ od Hlinska, od trafostanice je distributorem firma E-ON. Síť je po technické, mechanické i přenosové stránce v dobrém stavu.
Vedení je postupně ze sloupů ukládáno do země, což prospívá menší poruchovosti vedení a lepšímu vzhledu města. Kabelizace byla provedena ve starší zástavbě – náměstí s částí Komenského ulice, ulice Na Nábřeží a Račanská, Pláňava, Libušina a Palackého, Čs.armády, blízko realizace je kabelizace vedení v ulici Na Úvoze a části ulice Na Náhoně. Zbývá dokončit kabelizaci na Moravské Svratce, Cikánce a především v ulici Partyzánské.

- ***Veřejné osvětlení***

Ve městě je dle pasportizace přes 400 světelných bodů, osvětlení je prováděno vesměs sodíkovými výbojkami.
Stávající veřejné osvětlení města je průběžně modernizováno, při kabelizaci NN je řešena i kabelizace veřejného osvětlení a jeho modernizace. V některých ulicích je stav veřejného osvětlení i jeho rozvodů na hranici dožití (Moravská Svratka, ul. Nad Školou, Komenského, částečně Libušina), postupně musí probíhat jeho modernizace, včetně výměny sloupů.

- ***Telekomunikace a radiokomunikace***

Ve městě funguje internetové připojení několika provozovatelů. Veřejná wi-fi je na náměstí 9. května a ve všech veřejných městských budovách, včetně školy. Město je pokryto i sítí mobilních operátorů. Katastrem města vedou dálkové i místní optické kabely. Na Farském kopci je vybudován televizní převadeč.

- ***Nakládání s odpady***

Odpady v městě jsou řešeny v jednotlivých domácnostech popelnicemi, jejich odvoz je zajišťován firmou AVE. Od jara do podzimu probíhá i vyvážení bioodpadu z domácností ve speciálních hnědých nádobách.
Občanům (domácnostem) byly též poskytnuty městem zdarma biopopelnice. Svoz bioodpadu je organizován ve dvoutýdenním intervalu, stejně tak svoz komunálního odpadu. Svoz bioodpadu je organizován také velkoobjemovými kontejnery, na což byla městu poskytnuta dotace ve výši 3,7 mil. Kč, a to na nákup svozového automobilu a nádob na bioodpad.

Povolené skládky odpadu na katastru nejsou. Ve městě jsou rozmístěny kontejnery na tříděný odpad v tzv. „hnízdech“, a to v ulicích Partyzánská u čp. 11, v ulici Nad Školou u transformátoru, v ulici Komenského u bytovky čp. 369, v ulici Na Náhoně u bývalé prodejny J. Davida, v ulici Libušina u bytovky čp. 392 a v ulici Na Vyhlídce proti domu čp. 28.

V areálu TESS (technických služeb čp. 38) funguje od roku 2016 sběrný dvůr, provozovatelem je firma AVE. Předtím fungoval sběrný dvůr v nevyhovujících prostorách v ulici Na Náhoně, nedaleko bývalé provozovny technických služeb. Sběrný dvůr je otevřen čtyřikrát týdně, denně vždy dvě hodiny.

Problémem je narůstající množství vyváženého odpadu, což navyšuje náklady na svoz, třídění a distribuci a město bude muset přikročit ke zvýšení poplatku, který do roku 2018 činil 550 Kč za trvale bydlícího občana a rok a 550 Kč za rekreační nemovitost a rok.

Dopravní infrastruktura

- ***Napojení na silniční a železniční síť***

Katastrálním územím města prochází silnice

* II/343 Seč – Trhová Kamenice – Hlinsko – Kameničky - Svratka
* II/350 Přibyslav – Vepřová – Polnička - Světnov – Herálec – Svratka, křížení se silnící II/343 (u Sloupku)
* II/354 Skuteč – Předhradí – Krouna – Svratka – Křižánky – Sněžné – Nové Město na Mor.
* III/34311 odbočka ze silnice 343 do Chlumětína

Město nemá železniční spojení, nejbližší železniční stanice je Čachnov (6 km) v Pardubickém kraji na trase Žďárec u Skutče-Skuteč-Čachnov-Polička-Svitavy. Více využívané železniční stanice jsou však Hlinsko a Žďár nad Sázavou.

Stav krajských komunikací, vedoucích městem, je ve vyhovujícím stavu, avšak ne ideálním. Výhledově bude nutné uvažovat o rekonstrukci povrchů.

Velkou překážkou plynulosti silničního provozu je poloha města v CHKO Žďárské vrchy, z čehož vyplývá zákaz chemického posypu silnic v zimních měsících. Při stoupající intenzitě provozu se na silnicích v zimním období vyjezdí koleje ve sněhu, což vede k velkým problémům se sjízdností silnic.

- ***Místní komunikace a chodníky***

Místní komunikace jsou v relativně dobrém stavu. Většina ulic je kryta živičným povrchem, část pak penetračním makadamem. Náměstí Národního povstání a plocha části náměstí 9. května je dlážděna žulovými kostkami, případně štípanými kostkami.

V nejhorším stavu jsou spojovací komunikace z ulice Hlavní na Moravské Svratce na Zadní Hůru a spojovací cesta přes kopec do Chlumětína. Obě komunikace jsou využívány jako příjezdové cesty na pole a jsou přetěžovány čím dál rozměrnější zemědělskou technikou.

Chodníky jsou vybudovány podél všech hlavních ulic, postupně je jejich povrch rekonstruován. V nejbližších letech bude nutná rekonstrukce povrchu chodníků v ulici Partyzánské od čp. 263 ke škole, v ulici 9. května od čp. 240 k čp. 266 v ulici Táborské, v ulici Libušině na straně od prodejny Trust čp. 113 k čp. 181.

Údržbu na místních komunikacích si provádí město samo, na krajských komunikacích údržbu provádí Správa a údržba silnic. Problémem, především zimní údržby místních komunikací, je značné množství udržovaných komunikací a jen omezená vybavenost technikou. K údržbě je používán traktor Zetor, je však zastaralý, dále malotraktor Kyoti, posypová nástavba na Multicar a využíván je i nakladač UNC.

- ***Parkovací místa***

V současné době jsou ve městě vymezeny plochy, které slouží pro krátkodobé parkování. Větší parkovací plochy jsou na náměstí Národního povstání, na náměstí 9. května a u koupaliště. Při větších akcích ve městě lze využít k parkování provizorní plochu v prostoru „na Utopenci“. Pro pracovníky podniků Mars a Kovo HB slouží parkoviště přímo u bran do podniků. Vzhledem k tomu, že v posledních letech výrazně narostl počet automobilů ve městě, není úhrnný počet parkovacích míst však dostačující a nedokáže zabránit nebezpečnému odstavování vozidel po stranách vozovky, především na Moravské Svratce a v části ulice Komenského. Nešvarem je i odstavování vozidel na chodnících, např. na náměstí Národního povstání nebo v ulici Partyzánské.

- ***Cyklostezky a turistika v obci***

Svratka leží v centru CHKO Žďárské vrchy a je východiskem do vrcholových partií Žďárských vrchů. Městem vede několik turistických tras:
červená – z Luže přes Předhradí, Krounu, Dědovou, Kameničky, Chlumětín do Svratky a dále přes Karlštejn, Pustou Rybnou a Telecí do Poličky
žlutá – z nádraží Čachnov přes Svratouch do Svratky a dále na Devět skal, Fryšavu a Kadov.
Svratkou také procházejí cyklotrasy č. 4120 a 4180.

Dopravní obslužnost

- ***Veřejná doprava***

Město je dostatečně obslouženo autobusovou dopravou na těchto linkách:

840 101	Svratka-Polička
840 102	Svratka-Sněžné-Nové Město na Moravě
840 103	Svratka-Herálec-Žďár nad Sázavou
840 104	Svratka-Sněžné-Nové Město na Moravě-Brno (jen v neděli)
620 755	Hlinsko-Svratka-Krouna

- ***Kvalita a četnost spojení***

Největší počet spojení je na lince Hlinsko-Svratka-Krouna. Do Hlinska odjíždí ve všední dny 13 spojů, z Hlinska do Svratky 12 spojů, v sobotu a v neděli jezdí oběma směry 4 spoje.
Na lince Svratka-Herálec-Žďár nad Sázavou odjíždí v obou směrech ve všední dny 12 spojů, v sobotu tři spoje a v neděli čtyři spoje.
Linka Svratka-Sněžné-Nové Město na Moravě je ve všední dny obsluhována osmi spoji v obou směrech, v sobotu dvěma spoji a v neděli třemi spoji.
Nejméně je obsluhována linka Svratka-Polička. Ve všední dny jezdí v obou směrech pět spojů a další dva spoje jedou jen do Pusté Rybné a zpět a jeden spoj do Krásného a zpět. V neděli jezdí pouze jeden spoj a v sobotu na této lince není provoz.
Na lince Svratka-Nové Město na Moravě-Brno jezdí pouze v neděli jeden spoj do Brna a zpět.

- ***Chybějící spoje a technická infrastruktura***

V roce 2018 byl provoz na lince Svratka-Nové Město na Moravě-Brno zredukován pouze na jeden nedělní spoj tam a zpět z důvodu nízké vytíženosti linky a problémem financování této linky mezi kraji.

Cílovou stanicí všech autobusů je náměstí 9. května. Otáčení autobusů zde probíhá již více než 70 let, ale při dnešní intenzitě provozu je nedostačující a z hlediska bezpečnosti dopravy rozhodně nevyhovuje.

V minulosti byl plánovaný přesun autobusového nádraží do prostoru „na Utopenci“ mezi ulicemi Palackého a Na Náhoně nebo do ulice Libušiny, blízko podniku Mars. Z finančních i majetkoprávních důvodů k tomuto zatím nedošlo.

- ***Účast města na zajištění veřejné dopravy***

Město se do zajišťování veřejné dopravy zapojuje dohodou s dopravci o poskytování finančního příspěvku na víkendové spoje. Náklady města na veřejnou dopravu činí již bezmála 350 tisíc Kč ročně a v budoucnu bude tato částka ještě narůstat. Město rovněž zajišťuje údržbu autobusových zastávek, kterých je v katastru města celkem pět. (Svratka, autobusové nádraží; Svratka, škola; Svratka-Chlumětín, rozc.; Svratka, závod Mars; Svratka, Cikánka).

5. Vybavenost

Bydlení

- ***Počet domů a bytů v obci***

Podle interního sčítání bylo ve Svratce v roce 2012 celkem 608 domů, z toho 211 nebylo trvale obýváno a sloužilo buď k rekreaci, nebo jako provozovna firmy.
Podle SLDB v roce 2011 bylo ve Svratce uváděno 559 obydlených bytů, z toho 424 v rodinných domech a 127 v bytových domech.

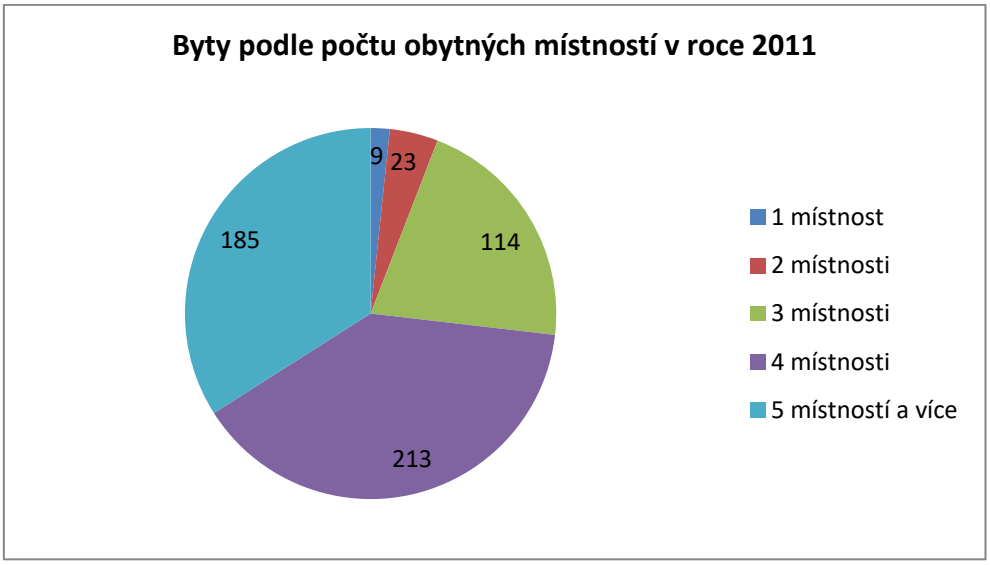

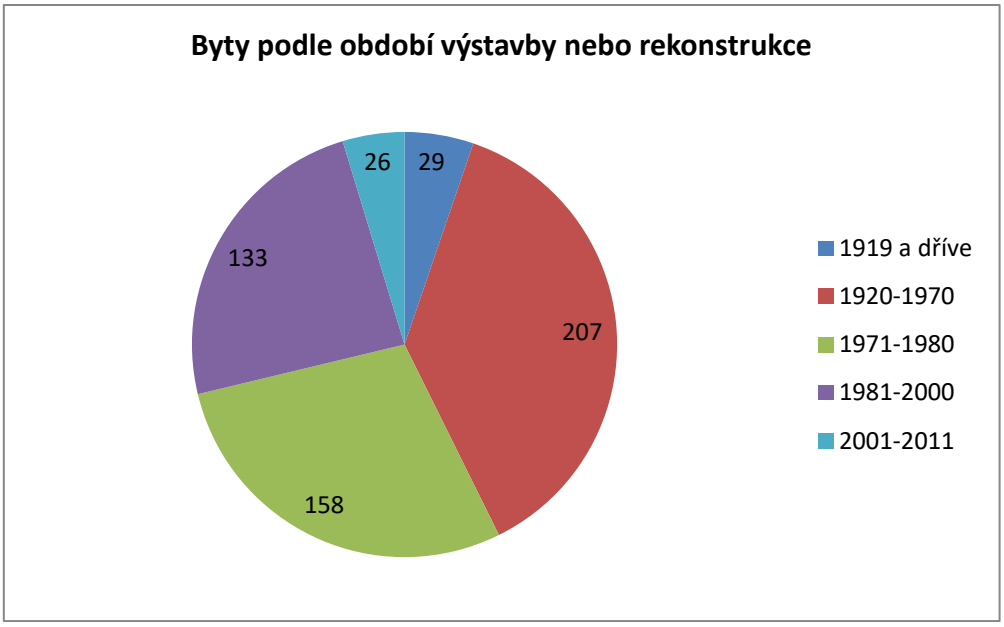

- ***Domy ve vlastnictví města***

Město koncem roku 2018 vlastnilo několik domů.
Dům čp. 30 v Palackého ulici, který slouží jako sídlo městského úřadu
Areál čp. 38 v Dopravní ulici, kde jsou technické služby, sběrný dvůr, rehabilitace a jeden byt
Dům čp. 23 na náměstí Národního povstání, který je památkově chráněný a čeká na nové využití.
Areál základní a mateřské školy čp. 310, včetně pěti bytů.
Dům čp. 370 v Pionýrské ulici, kde jsou čtyři byty s pečovatelskou službou, šest startovacích bytů, knihovna, obřadní síň a depozitář muzea
Dům čp. 347 v ulici U Zbrojnice, zde je hasičská zbrojnice se zázemím pro SDH, městské muzeum a galerie, ordinace dětské lékařky a služební byt.
Dům čp. 235 – sokolovna.
Dále město dosud vlastní jeden byt v bytovém době čp. 196 v Kostelní ulici a jeden byt v bytovém domě čp. 85 na náměstí Národního povstání.

- ***Zájem o bydlení ve městě a plochy pro bytovou výstavbu***

V roce 2017 bylo dokončeno zasíťování nových 25 parcel pro výstavbu nových rodinných domů na Slunném vrchu. Všechny pozemky byly v roce 2018 prodány a postupně na nich začala nová výstavba. Stinnou stránkou je nižší zájem o výstavbu v této lokalitě ze strany místních obyvatel, mezi zájemci převažují lidé z velkých měst (především Brno), což nezaručuje jejich trvalý pobyt ve Svratce a hrozí to, že budou domy používány pouze jako rekreační.

Nové zastavitelné plochy a plochy přestavby směřují především k rozvoji obytné zástavby v návaznosti na stávající plochy bydlení v rodinných domech a jsou navrženy úměrně s ohledem na velikost a potřeby města. Další plochy k výstavbě jsou navrhovány na nezastavěných plochách v intravilánu města k doplnění a zahuštění stávající výstavby.

Město má nyní pouze dva volné pozemky pro výstavbu RD, které jsou v jeho vlastnictví, další volné pozemky jsou ve vlastnictví soukromých osob

- ***Sociální bydlení***

Město vlastní a provozuje integrovaný dům se čtyřmi pečovatelskými byty a šesti tzv. startovacími byty. Tato budova je jediným místem sociálního bydlení, je zacílena výhradně na seniory a nízkopříjmové skupiny obyvatelstva.

- ***Rekreační bydlení***

V katastru města se nachází nemálo objektů individuální rekreace. Nejvíce jich je na Moravské Svratce, v ulici Rekreační a na České Cikánce v lokalitě „Na Novinách“. Avšak většina rekreačních objektů vznikla z původních rodinných domů, čímž ale byl často zachován jejich vzhled i starobylý ráz. Nutno říct, že domů, které slouží k individuální nebo hromadné rekreaci postupně přibývá, což nevede k potřebnému rozvoji města.

Školství a vzdělávání

- ***Základní škola***

Budova základní školy pochází z let 1947-1951. V letech 1979-1984 byla přistavěna velkoryse řešená tělocvična a v letech 1988-1992 přístavba školy s jídelnou, kuchyní a odbornými učebnami. Významnou rekonstrukcí (výměna oken, střešní krytiny a zateplení pláště budovy, změna způsobu vytápění – tepelná čerpadla) prošel areál školy v letech 2012-2013, a budova může sloužit svému účelu dostačujícím způsobem dodnes.

Základní škola je doplněna školní družinou s kapacitou 30 žáků, školní kuchyní a jídelnou s kapacitou až 500 strávníků. Školní jídelna zajišťuje stravování pro žáky i zaměstnance základní a mateřské školy i pro cizí strávníky.

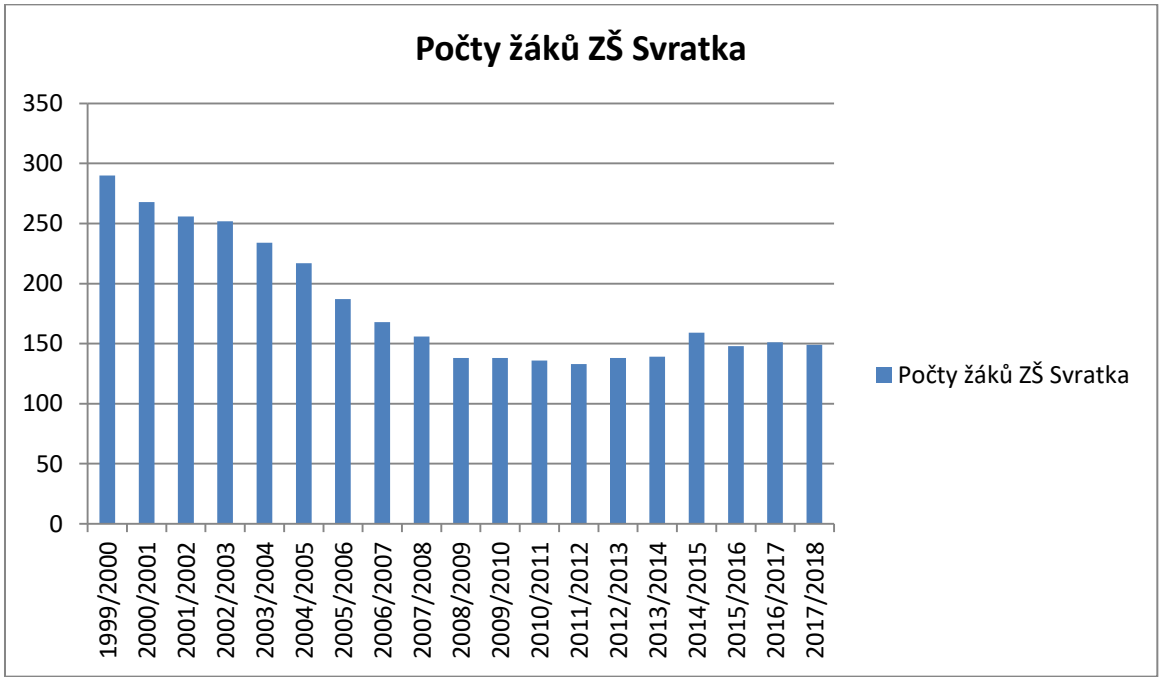

Jak je z grafu patrné, počty žáků se po prudkém poklesu po začátku tisíciletí ustálily a kolísají mezi 140-150. Přesto je tento počet výrazně nižší, než do 90. let, kdy do základní školy docházelo 300-360 dětí. Kapacita základní školy je 450 žáků.

- ***Mateřská škola***

Vzhledem k ubývajícímu počtu dětí, rozhodlo zastupitelstvo v roce 2004 o přestěhování mateřské školy do budovy základní školy. Nejprve bylo otevřeno jedno oddělení s kapacitou 28 dětí, ale to brzy přestalo dostačovat, a tak v roce 2013 bylo otevřeno i druhé oddělení a v roce 2016 třetí oddělení, čímž byla kapacita mateřské školy navýšena na 65 žáků.

- ***Spádovost školských zařízení a vyjížďka do škol***

Základní škola je spádová pro obec Chlumětín, po ukončení pátého ročníku do Svratky dojíždějí ještě žáci ze Svratouchu a částečně Křižánek.

- ***Nároky na rozpočet obce***

Zřizovatelem základní i mateřské školy je město. Pravidelné rozpočtové nároky na vzdělávání se pohybují kolem 2 miliónů Kč ročně, bez zahrnutí nutných investic. V posledních šesti letech byly investice do školy a školky značně navýšeny kvůli nutnosti výměny oken, střešní krytiny a zateplení pláště budovy, dále bylo kompletně zrekonstruováno sociální zařízení, šatny, dveře do tříd a školní jídelna. Další investice pak směřovaly do rozšíření mateřské školy o třetí oddělení.

Zdravotnictví a sociální péče

- ***Zdravotní služby***

Ve městě jsou dvě ordinace praktického lékaře, dvě ordinace stomatologa, dětský lékař a gynekolog. Velkým problémem do budoucna bude obsazení těchto ordinací lékaři, neboť stávající jsou v těsně předdůchodovém nebo čerstvě důchodovém věku a po jejich odchodu do penze vyvstane při současném nedostatku lékařů problém obsazení ordinací.

Ve Svratce také funguje rehabilitace, od roku 2017 v nových prostorách v areálu technických služeb města. V soukromých prostorách v čp. 182 je v provozu lékárna. Za specializovanými ordinacemi či na pohotovost dojíždějí občané do Nového Města na Moravě, Žďáru nad Sázavou nebo Hlinska.

- ***Sociální služby ve městě***

Sociální služby ve městě se zaměřují především na služby poskytované seniorům v DPS, terénní pečovatelskou službu zajišťuje pro obyvatele města Charita Nové Hrady, které město ročně přispívá 17 000 Kč. Město také přispívá seniorům na dovoz obědů, který zajišťují manželé Mlejnkovi a jejich závodní kuchyně v podniku Mars Svratka.

Kultura

- ***Kulturní zařízení ve městě***

Občanská vybavenost stran kultury je v současné době vyhovující. Jako kulturní dům slouží historická budova sokolovny z let 1927-1928, od roku 1972 v majetku města. V budově bylo v posledních letech provedeno zateplení půdních prostor, rekonstruována kuchyň, v přípravě je kompletní výměna oken a vchodových dveří.

Od roku 2002 funguje ve Svratce Městské muzeum a galerie, a to v prostorách hasičské zbrojnice čp. 347. V roce 2005 byla otevřena nová stálá expozice v podkroví budovy a návštěvníka zavede do malého města ve 30. letech 20. století. V roce 2006 zde přibyla galerie malířů Vysočiny a v roce 2013 expozice obchodu Jednota ze 70. let 20. století. Jedna místnost je používána ke krátkodobým výstavám.

Městská knihovna sídlí od roku 2013 v domě čp. 370 (bývalé mateřská škola), počet čtenářů se od té doby zvýšil z cca 85 na 220. Ročně je do nákupu knih investováno kolem 35 tisíc Kč, mnoho knih je zapůjčováno z výměnného fondu okresní knihovny ve Žďáru n.S. Knihovna byla v roce 2018 vyhodnocena jako jedna z pěti nejlepších neprofesionálních knihoven v kraji Vysočina a nejlepší v okrese Žďár n.S.

Město má několik odpočinkových zón – park u školy, postupně se formující přírodní zahrada nebo park u sokolovny s dětským hřištěm. V přilehlém prostoru „na Utopenci“ je v plánu další zóna pro aktivní odpočinek.

- ***Kulturní aktivity ve městě***

Kulturní program ve městě v průběhu roku zajišťuje město v úzké spolupráci s jednotlivými spolky, které zde působí. Jejich činnost je detailně pojednána výše v oddílu Spolková, osvětová a informační činnost. Obyvatelé jsou s nabídkou kulturních akcí i s aktivitou spolků převážně spokojeni, místní akce se však vyznačují kolísavou účastí.

- ***Kulturní památky***

Nejvýznamnější a nejstarší kulturní památkou je kostel sv. Jana Křtitele, původem z 13. století. Památkově chráněná je i přilehlá zvonice, náhrobek rodiny Conrathovy na hřbitově a objekt fary.

Dále je památkově chráněný měšťanský dům čp. 23 na náměstí, který je od roku 2017 v majetku města a roubené lidové stavení čp. 7 na Moravské Cikánce.

Mezi další památky kulturního významu lze zařadit budovu sokolovny z let 1927-28, výraznou stavbu hotelu Mánes z let 1940-1949, sochu sv. Václava na náměstí z roku 1868, kašnu na náměstí z roku 1844 nebo kříže a pamětní desky ve městě. Zajímavý je také soubor roubených domů z 18. století na Račanech v ulici Na Nábřeží, avšak v posledních letech jsou modernizovány necitlivými zásahy a některé dokonce bourány.

V katastru města se také nachází přírodní památka Zkamenělý zámek, kde, podle archeologických nálezů, bývalo hradiště.

Sport a volnočasové aktivity

- ***Zázemí pro sportovní aktivity***

Zázemí pro sportovní aktivity ve městě je na velmi slušné úrovni. Nejvíce je pro tuto činnost využívána tělocvična školy, která je v odpoledních hodinách využívána jako sportovní hala pro zdejší spolky i jednotlivce.

V bezprostředním okolí školy se nachází fotbalový stadión se zázemím v celkem velké tribuně z let 1958-61. Stav tribuny i zázemí pro sportovce se v posledních letech zlepšuje, došlo k výměně oken i zásadní modernizaci sociálního zařízení. Vedlejší stadión, dříve sloužící jako rychlobruslařská dráha, je dnes využívána jako tréninkové fotbalové hřiště nebo jako areál pro pořádání různých kulturních akcí. V areálu je ještě asfaltové hřiště, které také slouží ke sportovním aktivitám.

Koupaliště v Partyzánské ulici, postavené v letech 1947-1952, je dnes v nevyhovujícím stavu. Povrch bazénů bude nutné v blízké budoucnosti rekonstruovat a vyřešit bude nutné i zdroj vody, neboť stávající přítok vody je v posledních letech nedostačující.

U sokolovny je k dispozici tenisový kurt, který ve stávajícím stavu vyhovuje.

Hned vedle hotelu Svratka, v místní části Česká Cikánka, je v zimních měsících v provozu lyžařská sjezdová dráha s vlekem, celkem hojně využívaná.

V přímém sousedství hotelu Svratka se nachází také golfové hřiště, které zde funguje s přestávkou již od roku 1949. Sídlo zde má také Golf club Svratka 1932. Většina pozemků golfového hřiště se však nachází v k.ú. Svratouch.

Děti mají prostor k neorganizovanému setkávání na dětském hřišti na sokolské zahradě. V budoucnu by chtělo město osadit herními prvky i plochu „na Utopenci“.

6. Životní prostředí

Stav životního prostředí

- ***Půdní fond***

Katastrální území města má celkovou výměru 1451 ha, 26 % katastrálního území města tvoří zemědělská půda, 64,8 % území tvoří lesy. Kvalita zemědělských půd je vzhledem k nadmořské výšce podprůměrná.

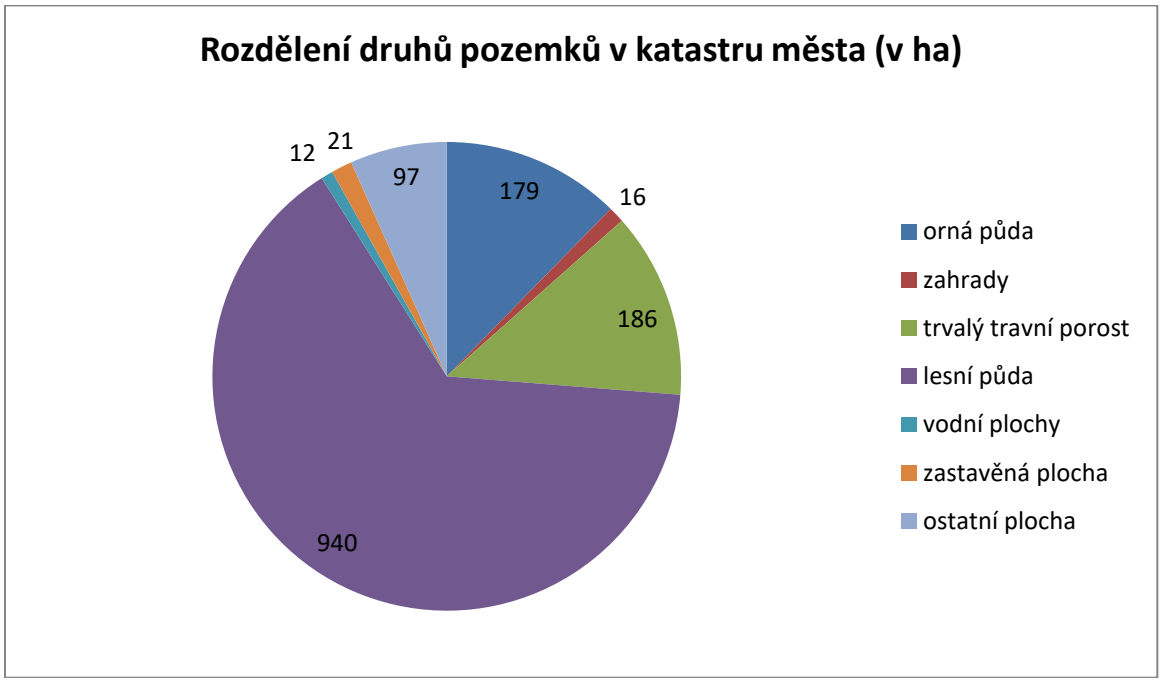

Kvalita ovzduší

Na katastru města se nenacházejí žádné významné stacionární zdroje znečištění ovzduší. Největším ohrožením ovzduší je topení nevhodnými materiály v zimě. K udržení zdravého ovzduší přispívá udržování kvalitní zeleně v intravilánu i extravilánu obce.

Město v posledních letech začalo budovat další plochy veřejné zeleně, výsadbu a obnovu zeleně – především přírodní zahradu mezi Svratkou a Moravskou Svratkou. I pro údržbu veřejné zeleně zřídilo město v posledních letech pracovní místo.

- ***Kvalita vody***

Městem protéká řeka Svratka a potok Řivnáč. Na řece Svratce byl v letech 1973-1983 vybudován rybník, v současnosti je zpracováván plán na jeho odbahnění. Na katastru města se rovněž nachází několik studánek. Kvalita vody v místních tocích se postupně zlepšuje.

- ***Brownfields***

V katastru města nejsou evidovány žádné brownfieldy. Místo s výraznou ekologickou zátěží, za podnikem Mars blízko řeky Svratky, bylo v posledních letech upraveno a chystá se úplná regenerace tohoto území obecně prospěšnou společností Niva Svratky, která na tuto akci získala dotace.

Ochrana životního prostředí

- ***Chráněná území***

Celý katastr města leží v CHKO Žďárské vrchy, z čehož vyplývají i různá nařízení i omezení. V katastru Svratky leží také přírodní rezervace Zkamenělý zámek.

7. Správa města

Městský úřad a kompetence města

- ***Kompetence městského úřadu***

Město Svratka se nachází v severní části okresu Žďár nad Sázavou; sousedí s katastry obcí Herálec, Chlumětín a Křižánky v okrese Žďár nad Sázavou, Svratouchem v okrese Chrudim a Březinami a Pustou Rybnou v okrese Svitavy.

Městský úřad ve Svratce zajišťuje matriční služby pro Svratku a Chlumětín, stavební úřad pro město sídlí ve Žďáru nad Sázavou, který je i pověřeným městem pro Svratku.

Městský úřad vykonává úkoly v samostatné působnosti města, které mu uloží zastupitelstvo nebo rada města Zastupitelstvo města má 15 členů, v čele města stojí uvolněný starosta, neuvolněný místostarosta a pětičlenná rada města.

- ***Zaměstnanci města***

Město zaměstnává starostu, asistentku, účetní a matrikářku v jedné osobě, správce DPS a knihovnici, pracovnici na úklidové práce, zahradníka, čtyři pracovníky technických služeb a další zaměstnance pro příležitostné činnosti na VPP. Město má také uzavřenou smlouvu na správcování obecních lesů.

- ***Organizace zřizované městem***

Město je zřizovatelem ZŠ a MŠ, organizačními složkami jsou městská knihovna a městské muzeum a galerie. Město je také zřizovatelem výjezdové jednotky SDH.

Hospodaření a majetek města

- ***Bilance rozpočtu***

V letech 2010-11, 2014-2015 a 2017 hospodařilo město s přebytkovým rozpočtem. V letech 2012-2013 a 2016 naopak se schodkovým, což bylo zapříčiněno výstavbou dvou velkých akcí – II. etapy kanalizace a inženýrských sítí pro výstavbu rodinných domů na Slunném vrchu.

Dlouhodobě nejvýznamnější rozpočtovou položku tvoří daňové příjmy, není však jedinou významnou položkou – město se aktivně zasazuje o získávání dotací a zároveň mělo vždy v posledních letech i nemalé příjmy z lesa.

Příjmy a výdaje města v letech 2010-2017

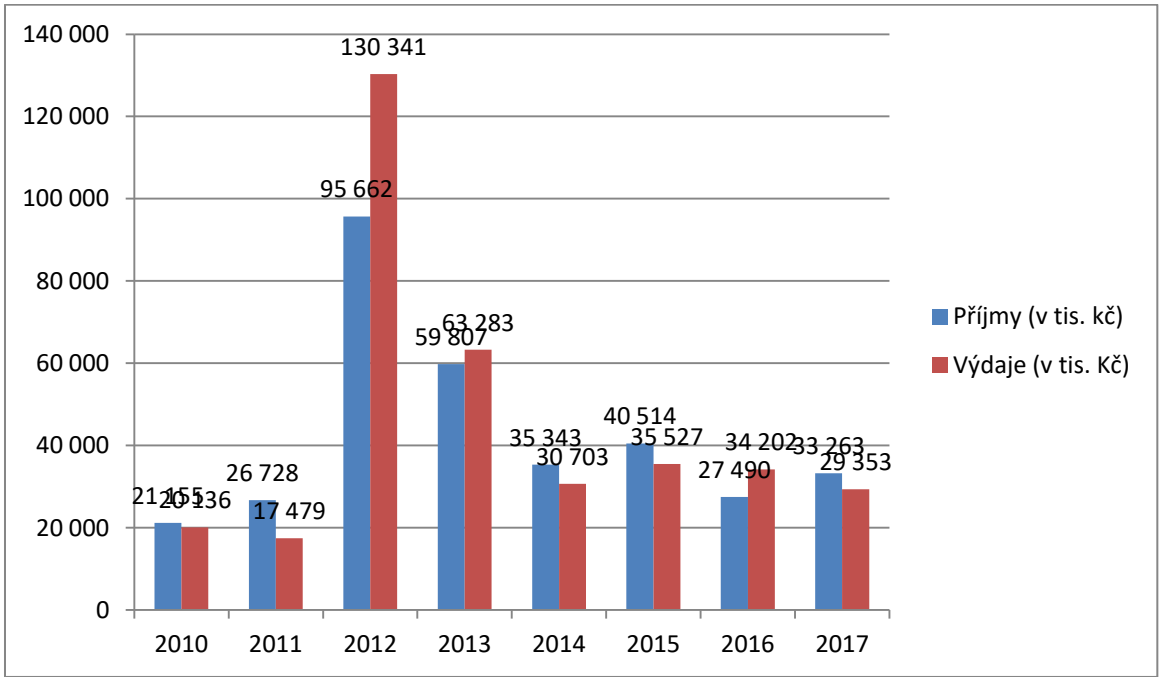

- ***Zadluženost města***

Na výstavbu II. etapy kanalizace si město vzalo v roce 2012 úvěr ve výši 30 miliónů Kč, v roce 2016 pak další úvěr ve výši 8 miliónů Kč na výstavbu inženýrských sítí na Slunném vrchu. Všechny tyto závazky jsou postupně spláceny dle harmonogramu splátek.

I tak se daří na účtu města disponovat s částkou kolem 10 miliónů korun, která je výsledkem přebytků hospodaření z minulých let.

- ***Majetek města***

Město vlastní, udržuje a provozuje budovu ZŠ a MŠ včetně tělocvičny, městského úřadu, areál technických služeb, multifunkční dům s deseti byty a knihovnou, památkově chráněný dům čp. 23 a sokolovnu. V majetku města je i 138 ha lesa.

- ***Nenárokové dotace města***

Město úspěšně žádá o dotace, které pak tvoří významnou část jeho rozpočtu a umožňují větší investiční aktivity. Za období posledních sedmi let získalo město dotační prostředky v hodnotě více jak 111 mil. Kč.

Nejdůležitější nenárokové dotace města v letech 2010-2018

Projekt	rok	výše dotace	zdroj dotace
Program obnovy venkova	2010-2018 (každoročně)	1 120 000,-Kč	Kraj Vysočina
II. etapa kanalizace	2012-2013	81 000 000,-Kč	MZe
Revitalizace ZŠ a MŠ	2012-2013	12 895 000,-Kč	OPŽP
Protipovodňová opatření	2012	2 102 000,-Kč	OPŽP
Multifunkční dům čp.370	2012-2013	4 900 000,-Kč	MMR
Oprava Conrathova náhrobku	2013	230 000,-Kč	Min.kultury+Kraj
Svážíme bioodpad z města	2015	2 644 000,-Kč	OPŽP
Oprava místních komunikací po povodni	2015	1 427 000,-Kč	MMR
Revitalizace domu čp. 347	2015	1 791 000,-Kč	OPŽP
Oprava křížků v katastru města	2018	99 000,-Kč	MZe a SFŽP
Pořízení nové CAS	2017-2018	2 500 000,-Kč	MV
Pořízení nové CAS	2017-2018	500 000,-Kč	Kraj Vysočina
CELKEM		111 208 000,-Kč	

V seznamu nejsou zahrnuty všechny získané dotace.

Vnější vztahy a vazby obce

- ***Členství obce v organizacích***

Město je členem Místní akční skupiny (MAS) Havlíčkův kraj a Svazu vodovodů a kanalizací Žďársko.
Zastupitelstvo města schválilo i vstup do nově založeného Mikroregionu Žďársko, ale ten dosud nezahájil svou činnost.

A.2 VÝCHODISKA PRO NÁVRHOVOU ČÁST

1. SWOT analýza

Souhrnný popis hlavních vnitřních a vnějších faktorů, které mají vliv na rozvoj města. Vnitřními faktory jsou silné stránky, tj. pozitivní (nadprůměrné) skutečnosti a slabé stránky, tj. problémy, negativní skutečnosti, které způsobují městu problémy. Vnější faktory většinou město nemá možnost svými silami ovlivnit; pojmenovány jsou jako příležitosti a hrozby.

Silné, slabé stránky, příležitosti a hrozby ve městě Svratka

SILNÉ STRÁNKY
(pozitiva, rozvojové faktory)

- Rekonstruovaná a kapacitně dostačující MŠ a ZŠ
- Dostatek sportovních zařízení a snaha o jejich další rozvoj
- Slušná nabídka služeb ve městě
- Pestrá obchodní síť
- Vyhovující stav inženýrských sítí a jejich rozvoj v lokalitách nové výstavby
- Bez brownfieldů a míst s výraznou ekologickou zátěží
- Bohatý kulturní, sportovní a společenský život
- Zavedené třídění odpadů, sběrný dvůr ve městě
- Protipovodňové opatření – fungující varovný systém obyvatelstva
- Podpora spolkové činnosti ze strany města
- Aktivity zaměřené na všechny skupiny obyvatel
- Nízký podíl nezaměstnaných osob
- Využívání VPP
- Nový ÚP
- Vyhovující stav dětských hřišť
- Archeologicky významná lokalita
- Potenciál pro turistiku a cykloturistiku
- Poloha města v krásné krajině

SLABÉ STRÁNKY
(negativa, problémy)

- Negativní index stáří
- Minimální přirozený přírůstek
- Vysoký průměrný věk obyvatelstva
- Trvalý pokles počtu obyvatel
- Nevyhovující zimní údržba krajských komunikací
- Nedostatek parkovacích míst
- Parkování na nevhodných místech
- Nevyhovující stav vodních toků – zanesené koryto potoka Řivnáče
- Nevyhovující stav některých chodníků
- Nevyhovující plocha pro otáčení autobusů
- Hrozící nedostatek lékařů
- Zvyšující se počet objektů určených jen k rekreaci
- Chátrající areál koupaliště

PŘÍLEŽITOSTI

- Neustálý zájem o bydlení v obci
- rozvoj obce
- Využití finančních prostředků z dotačních titulů jak národních, tak i evropských
- Rozvoj obce prostřednictvím MAS a svazků obcí
- Potenciál pro turistiku a cykloturistiku
- Podpora a spolupráce města se zájmovými spolky
- Ekologizace lidských činností jako příznivý vliv na životní prostředí

HROZBY

- Pokračující populační pokles spojený s odstěhováním obyvatel z města, především mladých lidí a rodin
- Další stárnutí obyvatel a s tím spojený tlak na vzrůstající potřebu zdravotních a sociálních služeb
- Přibývání objektů, sloužících pouze k rekreačním účelům
- Ekologická omezení vyplývající z lokalizace města v CHKO
- Zvyšování náročnosti administrativy v souvislosti se získáváním dotačních prostředků
- Upřednostňování občanů jezdit za nákupy mimo město způsobující úpadek drobných podnikatelských aktivit ve městě

NÁVRHOVÁ ČÁST

B.1 STRATEGICKÁ VIZE

Dlouhodobá vize zachycuje představu o budoucnosti města, jak se bude město měnit a rozvíjet. Strategická vize města je definována zejména na základě výsledků a závěrů předchozích bodů analytické části a také na základě jednání pracovní skupiny. Naplnění vize bude dosaženo realizací tohoto Programu rozvoje města a následně na něj navazujících dokumentů stejného charakteru.

Výchozí stav
Město Svratka se vyznačuje kvalitními a příznivými podmínkami pro bydlení, z nichž lze vyzdvihnout vysoký standard bydlení na malém městě a v hezké přírodní lokalitě. V posledních letech bylo připraveno 34 pozemků pro stavbu rodinných domů, které byly všechny prodány a postupně se na nich rozjíždí výstavba RD. Negativem je, že není jisté, zda všichni budoucí stavebníci chtějí trvale bydlet ve Svratce. Problémem města je totiž postupné stárnutí a odchod mladých lidí ze Svratky, především kvůli nedostatku kvalifikované práce. Na území města je dostatečná základní maloobchodní síť i nabídka zdravotních služeb. Svratka a blízké okolí může nabídnout dostatečné zázemí pro sportovní aktivity, mínusem v této oblasti je současný stav koupaliště.

B.2 PROGRAMOVÉ CÍLE
Programové cíle stanovují, čeho chce město Svratka dosáhnout realizací svého programu rozvoje. Časově se váží k platnosti dokumentu, tj. pro město Svratka jsou formulovány na období 7 let (2019–2026). Programové cíle jsou stanoveny na základě definovaných problémů i potřeb občanů města a mají vyjadřovat žádoucí stav města, kterého by mělo být dosaženo do konce platnosti tohoto dokumentu.

1. Bydlení a kvalita života

1.1. Rozšíření a zkvalitnění nabídky dostupného bydlení ve městě

1.1.1. Podpora budování nového bytového fondu

Budování nového bytového fondu má výrazný vliv na stabilizaci místního obyvatelstva a zvyšuje atraktivitu lokality pro trvalé bydlení. Nedostupnost bydlení přispívá k odchodu obyvatel z města. Cílem opatření je zlepšit podmínky pro budování nového bytového fondu a zajistit a zainvestovat nezbytnou infrastrukturu a vytipovat další vhodné lokality pro novou výstavbu a získat tyto pozemky pro tuto výstavbu a vše podpořit i územním plánem.

1.1.2. Nabídka dostupného bydlení pro mladé rodiny

Získáním vhodné dotace vytvořit možnost výstavby bytů v bytových domech, prioritně určených pro mladé rodiny, což by podpořilo setrvání mladých rodin s dětmi ve městě. Realizace by byla možná na stávajícím pozemku v ul. Komenského, který je ve vlastnictví města, dále do budoucna vytipovat další vhodné pozemky pro případnou možnou bytovou výstavbu.

1.2 Optimalizace občanské vybavenosti z hlediska zajištění vyvážené nabídky veřejných služeb a trávení volného času

1.2.1. Podpora veřejných služeb zaměřených na vzdělávání a sociální potřebnost

** nadále pokračovat v modernizaci a dovybavování budovy základní a mateřské školy*

** podpora sociálních a zdravotních služeb pro občany města a zjištění jejich působnosti a rozsahu v dalších letech*

1.2.2. Zvýšení nabídky volnočasových aktivit pro občany i návštěvníky

** Zlepšení stavu koupaliště a jeho efektivnější využití pro možnosti koupání*

** Odbahnění rybníka a úprava jeho okolí pro výrazné zlepšení vzhledu této části města a podpora volnočasových aktivit v této oblasti*

** Postupná citlivá modernizace budovy sokolovny pro důstojné pořádání různých kulturních akcí ve městě*
** Podpora a rozvoj činnosti městské knihovny, podpora postupného doplňování a modernizace knižního fondu*
** Podpora a rozvoj činnosti městského muzea, rozšíření stálých expozic a zlepšování zázemí pro depozitáře exponátů*
** Podpora místních spolků, sdružení a sportovních klubů, ale i dobrovolníků, vzájemná spolupráce a koordinace*
** Podpora volnočasových aktivit v oblasti kulturních, sportovních a vzdělávacích akcí*
** Podpora místních tradic a významných akcí, prezentace kulturního dědictví Svratecka*

2. Infrastruktura a životní prostředí

2.1. Zlepšování dopravní dostupnosti a technické infrastruktury na území města

2.1.1. Modernizace a údržba dopravní infrastruktury ve městě

** Zlepšování technického stavu místních komunikací včetně jejich údržby převážně v zimních měsících*
** Budování a zkvalitňování komunikací pro chodce (chodníky, lávky)*
** Opatření vedoucí k bezpečnějšímu provozu (ukazatelé rychlosti, osvětlení přechodů pro chodce)*
** Vybudování nových parkovacích míst pro narůstající počet motorových vozidel*
** Prosazení výrazně lepší údržby krajských komunikací zejména v zimním období*

2.1.2. Zajištění zásobování technickou a informační infrastrukturou

** Postupná modernizace elektrického vedení zaváděním podzemních rozvodů*
** Postupná rekonstrukce veřejného osvětlení, nahrazování nevyhovujících svítidel modernějšími a úspornějšími.*
** Zlepšovat vybavení technických služeb města, modernizace vozového parku, což povede k úspoře paliva*

2.2. Zlepšování vzhledu města a uchování kvalitního životního prostředí

2.2.1. Revitalizace veřejných prostor a budov

** Intenzifikace péče o pořádek a čistotu a území města*
** Revitalizace náměstí 9. května*
** Generální rekonstrukce a využití památkově chráněného domu čp. 23*
** Zajištění údržby veřejné zeleně i městského hřbitova*
** Vybudovat urnový háj (kolumbárium) na hřbitově*

2.2.2. Ochrana a údržba životního prostředí

** Zavádění energeticky úsporných opatření v provozu veřejných budov*
** Neustále zefektivňovat a zlepšovat systém odpadového hospodářství*
** Podpora ekologického chování obyvatel, třídění odpadu*
** Zajištění ekologické stability území a ochrana přírodně cenných prvků*

** Údržba přírodních parků (u sokolovny, na Utopenci, přírodní zahrada, areál školy)*

3. Ekonomika a místní správa

3.1. Vytvoření atraktivních podmínek pro rozvoj podnikání a cestovního ruchu

3.1.1 Zefektivnění spolupráce a vzájemné informovanosti s místními subjekty

** Podpora rozvoje místních i nových podnikatelů a vzájemná spolupráce*
** Zajištění dostatečné a kvalitní nabídky doplňkových služeb pro návštěvníky města*
** Podpora a rozšíření turistických atraktivit města i poskytovatelů služeb*
** Vybudování cyklostezek do sousedních obcí (Svratouch, Herálec, Křižánky)*

3.1.2 Celková prezentace města navenek a propagace nabídky služeb na území města

** Rozšiřování a zlepšování informovanosti obyvatel města*
** Zlepšování služeb městského informačního centra*
** Zkvalitňování a údržba městského informačního systému*

3.2. Zefektivnění veřejné správy a zlepšení komunitní spolupráce

3.2.1. Zkvalitňování služeb veřejné správy a rozvíjení partnerství

**Zvyšování kvality veřejné správy, profesionální přístup úředníků a politiků k občanům*
** Spolupráce s okolími obcemi, městy i regiony, vzájemná výměna zkušeností*

B.3 Návrh rozvojových aktivit pro období 2019-2026

Název aktivity	*Vazba na opatření*	*Důležitost*	*Termíny*	*Náklady*	*Zdroje financování*
Vybudování infrastruktury pro stavbu RD	1.1.1.	Vysoká	2020-2022	do 10 mil. Kč	Dotace + vlastní prostředky města
Vybudování bytového domu s obecními byty	1.1.2.	Střední	2020-2026	cca 20 mil. Kč	Dotace + vlastní prostředky města
Generální rekonstrukce koupaliště	1.2.2.	Vysoká	2020-2022	cca 10 mil. Kč	Dotace + vlastní prostředky města
Odbahnění a revitalizace rybníka	1.2.2.	Vysoká	2019-2021	cca 12 mil. Kč	Dotace + vlastní prostředky města
Modernizace prostor sokolovny	1.2.2.	Střední	2020-2026	do 5 mil. Kč	Dotace + vlastní prostředky města
Rekonstrukce chodníků v ul. Partyzánská, Libušina, 9. května, Plevova	2.1.1.	Vysoká	2019-2023	5 mil. Kč	Dotace + vlastní prostředky města
Vybudování parkoviště na náměstí 9. května	2.1.1.	Vysoká	2020-2021	1 mil. Kč	Dotace + vlastní prostředky města
Postupná rekonstrukce veřejného osvětlení	2.1.2.	Vysoká	2019-2026	10 mil. Kč	Dotace + vlastní prostředky města
Modernizace vozového parku a techniky města	2.1.2.	Střední	2019-2026	10 mil. Kč	Dotace + vlastní prostředky města
revitalizace náměstí 9. května	2.2.1.	Střední	2020-2026	do 10 mil. Kč	Dotace + vlastní prostředky města
Generální rekonstrukce domu čp. 23 „Balíčkova“	2.2.1.	Vysoká	2019-2022	15 mil. Kč	Dotace + vlastní prostředky města
Vybudování urnového háje nebo kolumbária na hřbitově	2.2.1.	Střední	2020-2026	1 mil. Kč	Dotace + vlastní prostředky města
Vybudování odpočinkové zóny na Utopenci	2.2.2.	Vysoká	2019-2023	2 mil. Kč	Dotace + vlastní prostředky města
Vybudování cyklostezek do Svratouchu a Herálce	3.1.1.	Vysoká	2019-2025	20 mil. Kč	Dotace + vlastní prostředky města

B.4 PODPORA REALIZACE PROGRAMU

Pro úspěšnou realizaci PRO Svratka je důležité se do budoucna zaměřit především na efektivní spolupráci jednotlivých aktérů, a to konkrétně města, spolků, občanů i subjektů vně města. Na základě tohoto programu bude město postupně realizovat všechny prakticky a finančně realizovatelné záměry, a to se zohledněním určených priorit k jednotlivým záměrům.

Před realizací budou jednotlivé projekty konkretizovány, ať už z hlediska projekčního, vyžaduje-li to daný záměr, tak z hlediska finančního a časového.

Zajištění řízení a naplňování Programu rozvoje města Svratky

Zajišťování naplňování programu bude mít na starosti zastupitelstvo města v čele se starostou. Zastupitelstvo města koordinuje všechny činnosti spojené s administrativní podstatou činností spojenou s naplňováním a aktualizací programu. Zodpovídá za dodržení harmonogramu vyhodnocování a monitoring. Zodpovídá za zpřístupnění dokumentů a vypořádání připomínek a podnětů, které se v průběhu platnosti programu vyskytnou. Zodpovídá za přípravu aktualizací, souhrnů, zpráv a dalších podkladů v návaznosti na využití programu. Podílí se na zajištění dodržování harmonogramu a přípravě podkladů pro vyhodnocování. Zajišťuje sběr podkladů pro monitoring programu.

Zpřístupnění dokumentu

Dokument bude zveřejněn na internetových stránkách města a zároveň bude k nahlédnutí v listinné podobě na městském úřadě.

Monitoring a hodnocení plnění programu

Plnění strategie bude kontrolováno průběžně, bude vyhodnoceno, do jaké míry byly naplánované záměry skutečně realizovány či z jakých důvodů případně realizovány být nemohly. Současně budou případně přehodnoceny jednotlivé záměry z hlediska možnosti a potřebnosti jejich realizace a bude také zkontrolováno nastavení priorit záměrů.

Přehodnocení mohou předcházet doplňující dotazníková šetření, které zaktualizují názor veřejnosti na jednotlivé aspekty života v obci a vyhodnotí dosavadní plnění strategie a budou sloužit jako zpětná vazba pro vyhodnocení, zda se řešené aspekty života v obci zlepšily či nikoli.